

Gruppebaserte skjellsord og faktorer som kan enten svekke eller styrker bruk av gruppebaserte skjellsord.

Hvilke erfaringer har et utvalg av ungdommer med bruken av gruppebaserte skjellsord, og hvilke faktorer oppgir de at svekker eller styrker sosial aksept for bruk av gruppebaserte skjellsord?

Thanh Tan Tran

Veileder

Stipendiat Christine Lillethun Norheim

MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn,
AVH5055: Masteroppgave i lektorprogrammet i KRLE/ religion og etikk og samfunnsfag (45
studiepoeng), [10. semester, 2022]

Antall ord: [25 714]

Forord

Tanken av å levere en masteravhandling er vanskelig å sette ord på. Det har vært en tøff prosess, men med hjelp av samtlige mennesker så har det blitt en avhandling som jeg er fornøyd med. Jeg ønsker å takke disse menneskene. Jeg vil starte med å takke mine veiledere, Christine Norheim og Claudia Lenz. Takk for gode samtaler, tilbakemeldinger, støtte og trygghet. Dere har hjulpet meg gjennom en periode hvor jeg hadde ingen motivasjon, men ved hjelp av deres faglige og relasjonelle støtte så kom jeg gjennom dette. Jeg vil også takke mine medstudenter i veiledningsgruppen min for fellesskapet og tilbakemeldingene i gruppa. Det har vært gode sparringsmomenter og dere er alle sammen dyktige. I tillegg til mine veileder, så vil jeg takke min arbeidsplass. Takk for at dere har vært en god støtte og tilrettelagt for at jeg kunne både kombinere masteravhandlingen med jobben.

Nå ønsker jeg å takke mine kjære nærmeste. Først min familie. Takk til dere for motiverende ord, og støtte gjennom året. Dere har lært meg de gode tingene i livet, og hvordan takle de utfordringer man møter. Dere har gitt meg avbrekk fra oppgaven når jeg trengte det, dere har gitt meg en støtte gjennom livet og jeg vil takke dere for det. Jeg er allerede takknemlig, men dere støtter meg gjennom kjærlighet, glede og en trygghet. Dere er min klippe.

Til mine bestevenner. Dere har vært forbilder for meg hele livet. Jeg er virkelig glad for at dere er en del i livet mitt, og jeg kan ikke si hvor mye jeg er glad i dere. Dere har støttet meg gjennom hele livet og gjort en ekstra innsats for meg. Alle de spørsmålene dere har svart på, alle de gangene dere har satt et kritisk blikk, og alle de gangene dere har vært der. Tusen takk. Jeg har ikke ord for å beskrive dere i livet mitt.

Og takk til min kjæreste. Du er helt fantastisk. Du har vært en person som jeg kan spørre om alt. Du er like ærlig hver eneste gang, men samtidig så viser du den tryggheten og kjærligheten. Ord kan ikke beskrive hvor heldig jeg er. Du er der for meg, og jeg er evig glad for det. Din plass i livet mitt er uvurderlig, og jeg er virkelig takknemlig for å ha møtt deg.

Oslo, 16. mai 2022

Sammendrag

Bruken av gruppebaserte skjellsord kan være mer synlig i dagens samfunn. Dette har blitt belyst av NRK sin artikkel. Denne artikkelen baserer seg på en undersøkelse som er gjennomført på ungdomsskolen om gruppebaserte skjellsord i skolen. Dette kan være av ulike grunner. Denne avhandlingen forsker på bruken av gruppebaserte skjellsord, og hvilke faktorer kan enten godta eller sanksjonere bruken av gruppebaserte skjellsord. Formålet med denne masteravhandlingen er å kunne undersøke erfaringer hos et utvalg ungdommer og hvordan det kan eventuelt godtas eller sanksjonere bruken av gruppebaserte skjellsord. Derfor vil problemstillingen være «*Hvilke erfaringer har et utvalg av ungdommer med bruken av gruppebaserte skjellsord, og hvilke faktorer oppgir de at svekker eller styrker sosial aksept av bruken av gruppebaserte skjellsord?*».

Masteravhandlingen baserer seg på to semistrukturerte gruppeintervjuer hvor det var til sammen åtte informantene. Intervjuene forsket på dette utvalgets ungdommer erfaringer ved bruk av gruppebaserte skjellsord og hvilke faktorer som kunne godta eller sanksjonere bruken av gruppebaserte skjellsord. Deres erfaringer og eventuelle faktorer har blitt analysert og drøftet i lys av relevant teori.

Studien kan vise til ulike funn. For det første så viser det hvilke to hovedfaktorer som kan eventuelt svekke eller styrke sosial aksept av bruken av gruppebaserte skjellsord. Disse to hovedfaktorene kan være kontekstuelle og relasjonelle faktorer. I tillegg til kontekstuelle og relasjonelle faktorer, så kan det være andre faktorer. I denne studien så forsket jeg på etnisitet, hudfarge og språk som ulike faktorer.

Innholdsfortegnelse

1 Innholdsfortegnelse

2	INNLEDNING	1
2.1	BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA.....	1
2.2	PROBLEMSTILLING	2
2.3	OPPGAVENS OPPBYGGING.....	4
2.4	HVORDAN SKILLER DENNE STUDIEN SEG FRA TIDLIGERE FORSKNING?.....	4
2.5	KUNNSKAPSLØFTET.....	4
2.5.1	<i>Overordnet del</i>	5
2.5.2	<i>De tverrfaglige temaene: Demokrati, medborgerskap, og psykisk helse</i>	7
2.5.3	<i>Læreplanen i K-RLE</i>	8
3	TEORETISK FUNDAMENT, TIDLIGERE FORSKNING OG ANALYSEVERKTØY	9
3.1	IDENTITET	9
3.2	ETNISITET OG SPRÅK.....	11
3.3	GRUPPEBASERTE SKJELLSORD	13
3.4	EMPIRISKE STUDIER OM RELASJONELLE OG KONTEKSTUELLE FAKTORER	15
3.5	HVORDAN KAN SKOLEN FORHOLDE SEG TIL BRUK AV GRUPPEBASERTE SKJELLSORD?.....	17
3.6	ANALYTISK VERKTØY	18
4	METODE	19
4.1	VALG AV METODE.....	19
4.2	UTVALG.....	21
4.3	INFORMANTENE	22
4.4	FORBEREDELSE OG GJENNOMFØRING AV GRUPPEINTERVJU	23
4.5	TRANSKRIBERING OG ANALYSE PROSESS	25
4.6	POSISJONALITET OG FORSKNINGSETIKK.....	27
4.7	FORSKNINGSARBEIDETS KVALITET OG BEGRENSNINGER	30
5	ANALYSE	33
5.1	UNGDOMMERS ERFARINGER MED BRUKEN AV GRUPPEBASERTE SKJELLSORD	33
5.2	FORSTÅELSER AV AKSEPTERT BRUK AV GRUPPEBASERTE SKJELLSORD	39
5.2.1	<i>Gruppebaserte skjellsord som sjargong og humor</i>	39
5.2.2	<i>Gruppebaserte skjellsord som grensetesting og posisjonering</i>	42
5.3	FORSTÅELSER AV FAKTORER SOM BEGRENSE AKSEPTERT BRUK AV GRUPPEBASERTE SKJELLSORD.....	50

5.3.1	<i>Hårfin balanse mellom grensesetting og grenseoverskridelse</i>	50
5.3.2	<i>Etnisitet, hudfarge og relasjon og fravær av relasjon som begrensende faktorer</i>	55
6	BESVARELSE AV FORSKNINGSPØRSMÅLENE.....	65
6.1	HVILKE ERFARINGER HAR ET UTVALG AV UNGDOMMER MED AT GRUPPEBASERTE SKJELLSORD BRUKES?	65
6.2	HVILKE FAKTORER OPPGIR UTVALGET AT BEGRENSER ELLER MULIGGJØR BRUK AV GRUPPEBASERTE SKJELLSORD?	67
6.3	HVILKE FAKTORER KAN SANKSJONERE ELLER BIDRA TIL GRENSEOVERSKRIDELSE BRUKEN AV GRUPPEBASERTE SKJELLSORD? 69	
7	AVSLUTNING OG OPPSUMMERING.....	71
8	STUDIETS RELEVANS OG VIDERE FORSKNING.....	73
9	LITTERATUR.....	74
10	VEDLEGG	77
10.1	INFORMASJONSSKRIV TIL FORELDRE	77
10.2	INFORMASJONSSKRIV TIL INFORMANTENE	81
10.3	INTERVJUGUIDE.....	85
10.4	GODKJENNELSE FRA NSD.....	87

2 Innledning

Tema for dette studiet er hvordan gruppebaserte skjellsord blir brukt av et utvalg av ungdommer, og hvordan bruken av gruppebaserte skjellsord kan eventuelt svekke eller styrke sosial aksept. Studiets formål er å kunne utforske hvordan gruppebaserte skjellsord blir brukt, og hvordan det kan bidra til sosial verdsettelse ved relasjonelle og kontekstuelle faktorer. Elevenes erfaringer, opplevelser og synspunkter vil være en avgjørende faktor i oppgaven. Fokuset på gruppebaserte skjellsord ble valgt på bakgrunn av at den økende bruken av skjellsord i sosiale grupper har fått oppmerksomhet i media, og er et interessant tema for det mangfoldige samfunnet i Norge.

2.1 Bakgrunn for valg av tema

Dette temaet har fått stadig mer oppmerksomhet i media, og flere mennesker i samfunnet adresserer dette problemet. Erfaringer og perspektiver fra skolen og samfunnet blir fortalt fra mennesker i det norske samfunnet. Jeg har valgt å fokusere på skolen som arena, grunnet jeg er nysgjerrig på hvordan språket blir brukt i skolen. Dette er med tanke på skolen som mandat som en dannelsingsinstitusjon, og hvor utbredt gruppebaserte skjellsord er i skolen blant sosiale grupper.

Bruker elever gruppebaserte skjellsord i sosiale grupper i skolen, og hvordan bidrar etnisitet til utvalget av gruppebaserte skjellsord. Kan en etnisk nordmann bruke «neger» eller en etnisk asiatisk person bruke ordet «Pakkis»? Dette er et fenomen som jeg som forsker er interessert i, og valget bak temaet består av hvilke faktorer som kan påvirke bruk av gruppebaserte skjellsord i sosiale grupper. Fra et forskerperspektiv, så er jeg interessert i korrelasjon mellom disse faktorene og hvordan det kan eventuelt påvirke hvordan eventuelle gruppebaserte skjellsord blir brukt i en sosial gruppe. Fra et personlig perspektiv, så er jeg interessert i hvordan ulike faktorer som etnisitet, hudfarge og språk kan begrense utvalget av gruppebaserte skjellsord, og om ulike etnisiteter kan bruke de samme skjellsordene som kan være negativt ladd i en sosial setting, blant annet «negert». Det er flere eksempler på gruppebaserte skjellsord som kan bli brukt negativt ladd for eksempel «kjøde», «potet», «gora», og «neger» som er nevnt over.

Det har stadig blitt en større samfunnsdebatt om synlig rasisme mot minoriteter i Norge. Denne debatten har blitt belyst i flere nyhetsartikler, og man kan finne artikler som kan handle om språkbruken til ungdommer ned til 8. klasse (Lysvold & Martinsen, 2020). I regjeringens handlingsplan mot hatefulle ytringer så har det blitt satt konkrete mål på hvordan man kan gjøre en innsats mot hatefulle ytringer ved hjelp av tiltak (Barne- og likestillingsdepartementet, 2015, s. 2).

2.2 Problemstilling

Problemstillingen for denne oppgaven er:

Hvilke erfaringer har et utvalg av ungdommer med bruken av gruppebaserte skjellsord, og hvilke faktorer oppgir de at svekker eller styrker sosial aksept for bruk av gruppebaserte skjellsord?

For å besvare problemstillingen har jeg formulert tre forskningsspørsmål:

1. *Hvilke erfaringer har et utvalg ungdommer med at gruppebaserte skjellsord brukes?*
2. *Hvilke faktorer oppgir utvalget at begrenser eller muliggjør bruk av gruppebaserte skjellsord?*
3. *Hvilke faktorer kan sanksjonere eller bidra til grenseoverskridelse bruken av gruppebaserte skjellsord?*

I denne masteroppgaven undersøker jeg aksept og verdsettelse ved bruk av gruppebaserte skjellsord i sosiale grupper. Mer spesifikt undersøker jeg om hvilke faktorer som kan innvirke på hvilke ord og uttrykk man kan bruke. Dette fenomenet skal diskuteres ved hjelp av teori og tidligere forskning. Jeg skal redegjøre for teori og tidligere forskning i oppgaven. Tidligere forskning skal ikke ha sitt eget kapittel, men det skal suppleres til teoriene jeg velger å bruke. Videre i oppgaven skal jeg analysere datamaterialet som jeg samlet inn gjennom semistrukturerte gruppeintervju. Deretter skal jeg kode datamaterialet i en åpen og ustrukturert form ved empirinær koding. Etter kodingen skal jeg presentere mine funn og besvare mine forskningsspørsmål. Mine funn kan besvare min problemstilling, samtidig som det kan være nye funn som kan være et spennende syn på selve temaet.

LK20, den nye læreplanen, har allerede tredd i kraft i flere fag. Faget K-RLE er et fag i grunnskolen. Dette betyr at ungdommer i aldersgruppen 13-16 år har faget ukentlig på skolen. Etter endt læring på 10. trinn skal elevene kunne:

«Identifisere og drøfte etiske problemstillinger knyttet til ulike former for kommunikasjon.»
(Udir, 2020).

Dette kompetansemålet er relevant for min problemstilling. Grunnen til at dette kompetansemålet er relevant for min oppgave er fordi jeg forsker på bruken av gruppebaserte skjellsord i ungdomsskolen. Gruppebaserte skjellsord blir brukt som en form av kommunikasjon som en naturlig setningsoppbygging (Ljung, 1987, s. Side). I LK20 skal elevene lære om kritisk tenkning, og å kunne respektere andre meninger samtidig som de skal ha sin egen mening (Udir,2020).

Denne oppgaven skal legge hovedvekt på funnene i datamaterialet, og problemstillingen kan besvares så godt som mulig ved hjelp av dette kompetansemålet. Det kan være ulike former for kommunikasjon i skolen, og om det skjer enten verbalt eller skriftlig. Ved å bruke kritisk tenkning, så vil det oppstå etiske problemstillinger for elevene. Det kan bli et etisk dilemma om en elev velger å bruke et gruppebasert skjellsord til en annen elev som har en annen etnisitet.

«Faget skal gi elevene mulighet til å utvikle egne synspunkter og holdninger med andre gjennom innenfra- og utenfra – perspektiver og gjennom dialog og refleksjon over likheter og forskjeller.» (Udir, 2020)

I kjerneelementet «Kunne ta andres perspektiv» beskrives første del ved at elevene skal utvikle egne synspunkter og holdning gjennom dialog og refleksjon over likheter og forskjeller. Denne delen anser jeg som viktig for masteroppgaven. Ved dialog og refleksjon i sosiale grupper vil elevene danne egne meninger om stereotypi om ulike grupper. Skolen skal kunne hjelpe elever til å utvikle egne synspunkter og holdninger med innenfra- og utenfra – perspektiver. Skolen har et mangfoldig samfunn hvor skolesamfunnet kan bestå av ulike majoriteter og minoriteter. Gjennom dialog og refleksjon med ulike kulturer, så kan vi kunne reflektere over likheter og forskjeller i andres kulturer.

For denne oppgaven forskes det på bruken av gruppebaserte skjellsord, og ulike faktorer som kan begrense og utvide utvalget av gruppebaserte skjellsord. Disse kompetansemålene som jeg har valgt ut er, i min mening, relevante for å besvare problemstillingen. Skolen skal jobbe mot et trygt og inkluderende skolemiljø, hvor alle elever har muligheten til å utfolde seg (Udir, 2020). Skolen skal tilrettelegge for debatt og refleksjon gjennom dialog. Dialogene kan være et godt hjelpemiddel for å kunne utvide sitt perspektiv på andres kulturer, og gjennom refleksjon så vil ungdommer kunne få et perspektiv på hvordan en annen kultur kan se ut utenfra eller innenfra.

2.3 Oppgavens oppbygging

Oppgavens form vil bestå av fem deler. Introduksjon, teori, metode, drøfting av funn og avslutning.

2.4 Hvordan skiller denne studien seg fra tidligere forskning?

Jeg har redegjort for tidligere forskning og deres forskningsfenomen. Dette studiet kan anses som relativt likt som Johannessen og Moldrheim sine studier om skjellsord og nedsettende humor. Denne studien er likevel nyttig grunnet det kan gi et annet perspektiv på fenomenet om nedsettende humor og skjellsord. Det som skiller denne studien fra de andre er at den forsker på hvordan faktorer som etnisitet, hudfarge og språk bidrar til valg og bruk av gruppebaserte skjellsord i sosiale grupper, og hvordan det bidrar til å skape gruppedynamikk og grupperoller. For det første fokuserer jeg på hvordan gruppebaserte skjellsord kan bidra til sosial aksept ved bruken av gruppebaserte skjellsord, og for det andre så vil jeg se på hvordan det bidrar til gruppedynamikken og dannelse av grupperoller.

2.5 Kunnskapsløftet

Det nye kunnskapsløftet ble implementert i 2020. Kunnskapsdepartementet kunngjorde i den globaliserte kunnskapsskole skulle skolen tilrettelegge for framtidsfag, og tre tverrfaglige temaer som kunnskapsløftet skulle bygges på. Disse tre er medborgerskap, psykisk helse og bærekraftig utvikling. I dette kapitlet skal jeg skrive om hvordan de tre tverrfaglige temaene kan implementeres inn i min problemstilling. I tillegg til dette skal jeg trekke inn noen kompetansemål i faget K-RLE på ungdomstrinnet kan være relevant.

2.5.1 Overordnet del

Overordnet del er en del av læreplanverket for grunnsopplæringen. Grunnsopplæringen består av grunnskole og videregående opplæring. Den overordnede delen beskriver det grunnsynet som skal prege pedagogisk praksis i hele grunnsopplæringen (Udir, 2017). Den overordnede del gir derfor retning for hvordan opplæringen i fag, og hvordan alle fag bidrar til å realisere opplæringens brede formål (Udir, 2017). Overordnede del beskriver skolen som en likeverdig læringsarena, og hvordan opplæring i disse arenaene bygger på det samme verdigrunnlaget og prinsipper (Udir, 2017).

I denne oppgaven skal jeg fokusere på identitet og kulturelt mangfold, og sosial læring og utvikling.

«Skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, og bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap» (Udir, 2017).

I kapitlet identitet og kulturelt mangfold redegjøres det at skolen skal bidra til å skape en utviklingsarena for å kunne utvikle sin språklige identitet og hvordan de kan bruke språk for å tenke, skape mening, kommunisere og knytte bånd til andre (Udir, 2017). I tillegg skal elevene bli trygge språkbrukere. Språk bidrar derfor til å tilhørighet og kulturell bevissthet (Udir, 2017). Språk for dette studiet er en tydelig måte å kommunisere på. Språk er et verbalt virkemiddel som skal bidra med kommunikasjonen mellom to forskjellige parter. For dette studiet er det relevant, og hvordan språket kan bli påvirket gjennom ulike faktorer. Det kan være forskjellige måter å bruke språket på. Dette vil jeg komme mer inn på i analysen. Det norske samfunnet har blitt påvirket av ulike kulturtradisjoner gjennom det norske samfunnets utvikling. Gjennom migrering og globaliseringen har den norske befolkningen blitt mer sammensatt og blitt knyttet tettere sammen ved at de kan møte flere kulturer i løpet av en dag. Skolen skal derfor støtte utviklingen av den enkeltes identitet, gjøre elevene trygge på eget ståsted, samtidig som den skal formidle felles verdier som trengs for å møte og delta i det mangfoldige samfunnet, og åpne dører mot verden og framtiden (Udir, 2017).

I møte med nye kulturer og mangfold er skolen en møteplass som ungdommer knytter nye relasjoner til. Ungdommene møter stadig nye kulturer, og i læreplanen står det at ungdommer

skal kunne bruke språk for å tenke og knytte bånd til andre. For oppgaven kan språket være en relasjonell faktor for å kunne utvide eller begrense utvalget av gruppebaserte skjellsord, og markere hvem som er innenfor eller utenfor din vennekrets. Ved å møte nye kulturtradisjoner i skolen, så kan det bli overført noen ord til det norske språket. For eksempel så har «LOL» (Moi, 2011).

«Skolen skal støtte og bidra til elevenes sosiale læring og utvikling gjennom arbeid med fagene og i skolehverdagen for øvrig» (Udir, 2017).

I kapitlet sosial læring og utvikling i den overordnede delen av læreplanen, så spesifiseres det at skole skal støtte og bidra til elevenes sosiale læring og utvikling gjennom arbeid med fagene. Identitet, holdning, selvbilde, meninger og holdninger skal bli dannet i samspill med andre, gjennom kommunikasjon. Dette er spesifisert i kapitlet identitet og kulturelt mangfold. Noen sentrale punkter i læreplanen er å kunne sette seg inn i hva andre tenker, føler og erfarer, og dette er grunnlaget for empati og vennskap mellom elevene (Udir, 2017). Å lære å lytte til andre og samtidig argumentere for egne syn gir elevene et grunnlag for å håndtere uenighet og konflikter, og for å søke løsninger i fellesskap (Udir, 2017). Derfor skal skolen legge til rette for at elevene skal lære å samarbeide, fungere sammen med andre og utvikle evne til medbestemmelse og medansvar (Udir, 2017). Elevene har et ansvar til å bidra til et godt fellesskap og miljø, og elevene skal bidra til fellesskapet i skolen og den enkeltes trivsel, utvikling og læring (Udir, 2017).

Ved at denne studien forsker på sosiale grupper og sammensetting, så er de sentrale punktene veldig nyttige. Det at læreplanen tar for seg grunnlaget for empati og vennskap mellom elevene viser til at samspill mellom elever er viktig for sammensettingen av sosiale grupper.

2.5.2 De tverrfaglige temaene: Demokrati, medborgerskap, og psykisk helse

Disse tre tverrfaglige temaene skal være inspirert av samfunnsutfordringer som krever engasjement og innsats fra individer og fellesskapet i lokal-, nasjonal- og det globalesamfunnet. Disse tre temaene skal gi elevene innsikt i utfordringer, dilemmaer og de skal forstå hvordan vi gjennom kunnskap og samarbeid kan finne løsninger, og det skal lære om sammenhenger mellom handlinger og konsekvenser. (Udir, 2017)

I faget K-RLE på ungdomsskolen skal de tverrfaglige temaene kunne utfordre elevene til å utforske eksistensielle temaer, delta i etisk refleksjon og reflektere over hvordan menneske, miljø og samfunn påvirker hverandre, for å nevne noen sentrale punkter. Ved folkehelse og livsmestring så skal elevene utforske eksistensielle spørsmål og svar. I denne oppgaven så kan det anvendes til hvordan et utvalg elever kan reflektere om hvordan etnisitet kan være en faktor som kan begrense utvalget av gruppebaserte skjellsord, og i tillegg hvordan rolledannelse innenfor sosiale grupper kan bli påvirket av hvem man eventuelt bruker gruppebaserte skjellsord mot.

Å ta andres perspektiver og kunne styrke elevenes evne til å håndtere utfordrende spørsmål og være åpne for andres synspunkter i et mangfoldig samfunn, er et sentralt punkt i medborgerskap (Udir, 2020). I denne oppgaven skal jeg skrive om et utvalg elevers erfaringer og opplevelser ved bruk av gruppebaserte skjellsord. Jeg er interessert i erfaringene og følelsene elevene viser i datamaterialet. Ved å ta andres perspektiver, så vil det åpne for refleksjon og hvordan de eventuelt velger å bruke gruppebaserte skjellsord.

Ved at denne studien forsker på erfaringer og følelser et utvalg av ungdomsskoleelever, så kan aspektet ved å kunne ta andres perspektiver være et utdypingspunkt for denne studien. Det kan brukes ved at disse ungdomsskole elevene kan reflektere over ulike ord, og hvilke settinger de eventuelt brukes i. (Udir, 2020)

2.5.3 Læreplanen i K-RLE

Læreplanen i religion og etikk er et fag som skal bidra til å forstå seg selv, andre og verden rundt seg (Udir, 2017). Faget skal arbeide gjennom et bredt utvalg av religioner og livssyn, og dette skal utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger som skal bidra til at elevene kan håndtere mangfold i hverdags-, samfunns-, og arbeidslivet (Udir, 2017). Gjennom faget KRLE skal det tilrettelegges for å utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger til å kunne skape et innenfra- og utenfra- perspektiv, hvor elevene skal kunne danne ved hjelp av dialog. Dette skal bidra til å kunne håndtere ulike stereotypier og fordommer i hverdags-, samfunns og arbeidslivet, som det står spesifisert i læreplanen.

I læreplanen til KRLE så er det flere relevante kompetansemål. Men jeg har valgt ut to kompetansemål som jeg mener er relevant for dette studiet. Disse to kompetansemålene skal knyttes til identifisere og drøfte etiske problemstillinger knyttet til kommunikasjon, og reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til å vokse opp og leve i et samfunn (Udir, 2020). Disse kompetansemålene er;

«Identifisere og drøfte etiske problemstillinger knyttet til ulike former for kommunikasjon» (Udir, 2020).

«Reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til det å vokse opp og leve i et mangfoldig og globalt samfunn» (Udir, 2020).

Disse to kompetansemålene er relevante for denne studien. Det første kompetansemålet er relevant for dette studiet fordi det handler om å drøfte etiske problemstillinger knyttet til kommunikasjon. Kommunikasjon jeg fokuserer på i denne oppgaven er talemåte og den språklige og verbale kommunikasjonen. Hvordan et utvalg ungdomsskoleelever bruker den verbale kommunikasjonen til å kunne bruke sine ord. (Udir, 2020)

Det andre kompetansemålet er valgt ut for dette studiet, fordi det tar for seg det å kunne vokse opp og leve i et mangfoldig og globalt samfunn. Det er relevant for dette studiet på flere planer. Hvordan ungdomsskoleelevene i dette studiet velger å uttale seg mot en person som har en annen etnisitet eller hudfarge for å nevne noen eksempler. (Udir, 2020)

3 Teoretisk fundament, tidligere forskning og analyseverktøy

I dette kapitlet vil jeg legge frem teoretiske perspektiver på bruken av gruppebaserte skjellsord og hvordan det bidrar til å danne grupper og sosiale roller. Jeg vil bruke empiriske funn fra andre avhandlinger, og gjøre rede for begreper som har blitt funnet i disse forskningsarbeidene. Dette er fordi jeg vil ha en dypere forståelse av temaet og problemstillingen min. Dette fenomenet kan bestå av etnisk bakgrunn, identitet og språkbruk. I form av teorien vil det være et lys på hvordan identitet dannes og hvilke markører som spiller inn ved gruppedannelse og etnisk tilhørighet. Dette vil gi et samfunnsfaglig blikk på problemstillingen, men religion kan være en markør i teorien.

Det teoretiske fundamentet vil være en blanding av teoretiske perspektiv på de sentrale begrepene for denne problemstillingen, sosiale grupper, sosiale roller og gruppebaserte skjellsord, samtidig som jeg skal trekke inn tidligere forskning for å skape et nyansert bilde på teorien. Jeg velger å gjøre det på denne måten, fordi det vil gjøre det enklere å gi et nytt bilde på en teori som kan få ekstra fagstoff. De tidligere forskningsarbeidene skal ikke bidra til å gi ny teori, men skal være et supplement til teorien.

Videre i dette kapitlet vil jeg til slutt redegjøre for mitt analyseverktøy som er identitet, gruppebaserte skjellsord og dannelse. Gjennom diskusjon og drøfting av teori vil analyseenheten i dette studiet klargjøres, og jeg vil til slutt vise hvordan jeg vil anvende det analytiske verktøyet med datamaterialet.

3.1 Identitet

Identitet er noe som kan konstrueres gjennom grunnleggende tillit og kreativ involvering med andre (Giddens, 1991, s. 48). Gjennom grunnleggende tillit til en person så kan man oppleve en sosial involvering og etablerte mønstre. Ved sosial involvering og etablerte mønstre vil menneske kunne etablere grunnleggende tillit, som skal kunne være et sentralt element av autonomi av å utvikle identiteten til en person. Ved kreativ involvering med andre og den materielle verdenen så er det nesten sikkert at en fundamental komponent av psykologisk tilfredshet og utforskingen av moralsk mening (Giddens, 1991, s. 48).

Etableringen av grunnleggende tillit er en betingelse av utdypelse av selvidentitet (Giddens, 1991, s. 49). Grunnleggende tillit vil derfor være en betydelig faktor for danning av identitet. For denne problemstillingen så er grunnleggende tillit til en person en faktor for å kunne bruke språket og sosiale involveringer. Ved sosiale involveringer med andre, så vil det kunne være en måte å kunne utvikle sin egen identitet. Giddens (1991) påpeker at det å kunne ha en grunnleggende tillit vil bidra til å kunne danne rutiner.

Mennesker overvåker omstendighetene av deres aktiviteter som et trekk av hva de gjør. Det er slik at denne type overvåking har alltid diskursive trekk (Giddens, 1991, s. 37). Giddens (1991) påpeker at av høy modernitet så vil det være en direkte påvirkning på ens egen identitet.

Prieur (2002) redegjør for identitetskonstruksjon ved hvordan identiteter formes og forhandles. Prieur (2002) forsker på hvordan etnisk identitet konstrueres, med fokus på individualitet og refleksivitet, åpenhet, på den ene siden og tegn på begrensninger pålagt utenfra på den andre siden. Etnisk bakgrunn har en stor betydning, og de fleste informanter i Prieurs forskningsstudie identifiserer seg med en viss folkegruppe. Etniske minoriteter skiller seg fra majoritetsbefolkningen med kulturelle særtrekk. Mat, språk, musikk, TV og litteratur for å nevne noen er markører som kan påvirke identitetskonstruksjonen til ungdommer.

I tenårene blir etnisk bakgrunn viktigere. Ungdommer gjennom utvikling vil utvikle en sterkere tilhørighet til foreldrenes etniske gruppe (Prieur, 2002, s. 9). Familien har en stor betydning ved etnisk identifisering, som Prieur presenterer som et av hennes funn i forskningsarbeidet hennes (Prieur, 2002, s. 8). Gjennom familien får individet et navn og et språk. Sammen med familien så vil individet kunne tilegne seg en rekke kulturelle praksisformer, væremåter og følelsesstrukturer (Prieur, 2002, s. 8).

Prieur (2002) sitt funn er at det kroppslige og ved et sosialt utgangspunkt setter grenser for den enkeltes individs muligheter. Individet begrenses av at tegn har sosialt etablerte betydninger, og mange av disse tegnene kan de ikke manipulere fritt med (Prieur, 2002, s. 5). Et av Prieurs viktigste funn er familiens store betydning for identitetskonstruksjon, og hvordan tradisjon av kulturen i hjemmet har en påvirkning på individet (Prieur, 2002, s. 8).

Ved Prieurs (2002) sine markører bygger dette på ungdommers sosiale identitet og hvordan den blir konstruert. Det er ofte ulike markører som spiller inn, og minoritetsungdommer kan forbinde sin etniske bakgrunn til foreldrene sine. Eriksen (2017) presenterer at man trenger ikke å ha minoritetsbakgrunn for å definere seg som en «utlending». Det holder ved å snakke kebabnorsk, bo på det riktige stedet og ha de riktige holdningene. Jeg vil skrive mer om betydningen av språk nedenfor. Ungdommer danner grupper ved å ha de verdiene som gjør at en føler seg mer hjemme i denne gruppa (Eriksen, 2017, s. 139).

3.2 Etnisitet og språk

Etnisitet er et begrep som har flere mulige definisjoner. Det er mulig å kunne definere etnisitet som noe åpent, eller noe helt konkret. Definisjonen som jeg skal bruke er Hylland Eriksens definisjon på etnisitet.

Eriksen (2010) definerer etnisitet som kan ha en sammenheng med klassifisering med mennesker og grupperelasjoner. Denne beskrivelsen viser at etnisitet har noe med tilhørighet i en gruppe mennesker, og grupperelasjoner innad i en gruppe. Ordet «etnisitet» har en relasjon til minoritetsproblemer og raserelasjoner, men i sosial antropologien så referer det til aspektet av forhold mellom grupper som beregner seg selv, og er betraktet av andre, som noe kulturelt særpreget (Eriksen, 2010, s. 5). Dette viser at etnisitet består av en særegen kultur, og som er anerkjent av andre og innad i kulturen som noe særegent. Etnisitet bestemmes av kulturen som vokser frem i den etniske gruppen. En særegen kultur kan være noe som er annerledes enn den kulturen en selv stammer fra. Kulturen setter preg på etnisiteten og hvordan man kan definere seg selv innad i en kultur.

Det er viktig å skille mellom etnisitet og sosial klasse. I denne oppgaven skal jeg bare fokusere på etnisitet. Etnisitet er en måte å kunne identifisere seg selv innad i en gruppe. Eriksens definisjon på etnisitet er relativ åpen, og kan brukes på flere områder. Etnisitet er noe som har vært et ord over lengre tid. I nyere tid så har det vokst fram forskjellen mellom etnisk og rasistisk motivasjon. Eriksen (2010) beskriver dette med at de grusomme hendelsene i Jugoslovakia ikke var rasistiske, men etnisk motivert. Derfor må etnisitet være at grupper som ser annerledes ut enn majoriteten eller dominerende grupper kan være en mindre ansvarlig for å bli assimilert i majoriteten enn andre, og det vil være vanskeligheter til å rømme fra deres etnisk identitet hvis

de ønsker det (Eriksen, 2010, s. 7). Derfor må etnisitet være noe som er medfødt, og som mennesker ikke kan velge selv.

Etnisitet kan bidra til identitetskonstruksjon, men det er på ulike måter. Språk som en identitetsfaktor er en måte til å bidra til identitetskonstruksjon. Prieur (2002) påpeker at etnisk bakgrunn har en stor betydning for ungdommer med minoritetsbakgrunn. Språket markerer en grense for hvordan man kan uttrykke seg gjennom verbal kommunikasjon med andre. Det kan være ulike ord som kan bli adaptert i det norske språket. Det finnes eksempler på dette, «LOL» for å nevne et. For de fleste vil språk spille en viktig rolle for hvordan hvert enkelt individ utvikler seg. I Norge så har vi mange forskjellige dialekter og ord for å uttrykke oss. På samme måte som hvert enkelt språk utvikler seg, så utvikler norsken seg også.

En annen måte språket kan være en identitetsmarkør, er ved tilhørighet. En etnisk tilhørighet kan skape en forbindelse til forskjellige ting (Prieur, 2002, s. 7). Etnisk tilhørighet er noe dagens ungdom ikke velger selv. Etnisitet som påpekes tidligere i dette kapittelet er noe som er medfødt, og som ungdommer ikke kan velge selv. Ungdommen kan derfor eksponeres til to ulike språk. Majoritetsspråket, norsk, og minoritetsspråket i hjemmet avhengig av hvilken kultur og etnisitet de vokser opp med. Mange ungdommer kan forbinde språk til foreldrenes språk ved å være tospråklige. Det kan være enklere for noen minoritetsungdommer å være tospråklige ved å være eksponert for to språk stadig. Tilhørigheten i en sosial gruppe kan være en kulturell tilknytning til personer som har samme markør som en selv (Prieur, 2002, s. 8).

Hvordan bruke språket kan være en måte å skille mennesker fra hverandre. Honneth (2019) presenterer et begrep som sosial verdsettelse. Sosial verdsettelse er at vi utvikler personlige anlegg og talenter som skiller oss fra andre (Jakobsen, 2019, s. 360). Den sosiale verdsettelsen, ifølge Honneth, er individets særegenhet. Individets særegenhet er spesifikke evner og egenskaper som bidrar til samfunnet gjennom et bestemt arbeid. Sosial verdsettelse bidrar til hvordan hvert enkelt individ kan bidra i samfunnet på sin måte. Språket kan være en måte å kunne få sosial verdsettelse på og hvordan det kan brukes for å få sosial anerkjennelse.

Språket kan være et verktøy man bruker for å vise forståelse og tilhørighet, for den som har den rette kompetansen (Eriksen, 2017, s. 47). Språk kan være en markør som kan markere innenforskap og utenforskap i samfunnet. Hvilke grupper som dannes på grunnlag av hvem som inkluderes, men samtidig også kan brukes som ekskludering. Språket kan virke begrensende (Eriksen, 2017, s. 47). Det kan være begrensende faktorer for hvilke type ord man kan bruke i forhold til kontekster, og hvordan man kan velge ord ut ifra ulike markører som enten kan utvide eller begrense utvalg av ord i språket.

3.3 Gruppebaserte skjellsord

Gruppebaserte skjellsord er generelt problematiske, og dette er grunnet at skjellsord kan brukes i hatytringer som er så krenkede at de kan rammes av straffeloven, og skjellsord kan brukes blant venner for «tull». Johannessen (2021) skriver om at ungdommer i den norske skole bruker ordforrådet sitt for å ta den lengst mulig, og kunne krenke for «tull». Dette viser at dagens ungdom bruker gruppebaserte skjellsord på to forskjellige måter. Hasund (2017) forsket på hva er gruppebaserte skjellsord, hvorfor bruker vi dem, og hvordan kan vi forholde oss til dem.

Gruppebaserte skjellsord har en oppstandelse ved at personer uttrykker sin ytring enten muntlig eller skriftlig. I regjeringens strategirapport for hatefulle ytringer, så oppstår disse type ytringer når avsendere bygger ord om fordommer, forestillinger og stereotypier om forskjellige grupper (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017 s, 6). sosiale grupper kan det være flere markører til stede som kan være avgjørende for gruppedannelse. Den analytiske hovedtanken i Eriksen (2017) er at vi må anerkjenne folks vaner og behov for å plassere seg selv og andre i disse markørene, og analysere hva ord gjør med mennesker, og hva mennesker gjør med ord (Eriksen, 2017, s. 21).

Det finnes ulike typer skjellsord. I denne oppgaven har jeg valgt å fokusere på gruppebaserte skjellsord. Gruppebaserte skjellsord er hatefulle ytringer som er av hatefull eller diskriminerende art på grunn av mottakerens tilhørighet til en bestemt minoritetsgruppe (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017). I regjeringens strategi mot hatefulle ytringer så er et funn at etnisitet og seksuelle orienteringer er de hyppigste kategoriene for hatefulle ytringer (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017). I denne rapporten defineres avsendere av hatefulle ytringer som personer som er motivert av andre faktorer enn en sterk følelse av hat, men

faktorene har ofte en spenningssøking og konformitet til en nettkultur som er utsatt for hets. Det er dog ikke hvem som helst som er avsendere av hatefulle ytringer. Avsendere bygger ofte på fordommer, stereotyper og forestillinger om forskjellige grupper.

Ljung (1987) forsket på skjellsord. Skjellsord er finner man i de aller fleste språk. Skjellsord er spesielle uttrykk som signaliserer visse indre tilstander som gjør bruk for dem, og det brukes for det meste om negative tilstander som redsel, sinne og irritasjon (Ljung, 1987, s. 13). Med det Ljung har forsket på så viser det til skjellsord blir brukt oftere i en negativ forstand. Negativt ladde skjellsord er oftere brukt, men i Johannesen (2021) sin studie viser det til at skjellsord kan bli brukt for å «kødde» også. Skjellsord kan bidra til gruppetilhørighet, og hvordan skjellsord kan bidra til en underkategori, sosial banning. Ljung (2021) definerer sosial banning for å styrke samhörigheten innen en gruppe. Sammenhengen mellom sosial banning og gruppesamhold er at det ofte skjer i sosiale grupper, som ungdomsgjenger. Et annet ord for skjellsord er banneord. Ljung (1987) definerer banneord som ytringer som ligger ganske nær opptil de selvstendige utropene. Det som derimot er annerledes er at banneord ofte fungerer som en del av en setning. Dette påpekes i boken «banning i Norsk, svensk og 18 andre språk» banneordene har en funksjon som en naturlig setningsdel. Ofte i norsk setningsoppbygging brukes banneord som en del av eiendomspronomenene «din/ditt».

Gruppebaserte skjellsord brukes veldig forskjellig fra situasjon til situasjon. I Johannesen (2021) bruker ungdommer gruppebaserte skjellsord for å kunne karakterisere en handling som er stereotypisk denne folkegruppen. Hennes funn viser til at elever som ofte ble utsatt for denne type stereotypi var elever som enten var utenlandske eller med utenlandsk bakgrunn. Ved at det ofte var de elever med utenlandsk bakgrunn som ble utsatt for stereotypisk humor var ofte relatert mot hudfarge og etnisitet, og i Johannesens studiet så vises det at det handlet om i hvem man er komfortabel med i vennegjengen (Johannesen, 2021, s. 7). Dette vil si at bruken på gruppebaserte skjellsord kan bli brukt på en vennlig måte i en sosial gruppe. Men det kan også ikke bli brukt på en vennlig måte. I en sosial gruppe så kan det dannes sosiale roller, og en måte på å få høyere status på er ved å være morsom. Gruppebaserte skjellsord kan bli brukt til å kunne bidra til å gjøre en kommentar veldig drøy. Hvis en ungdom treffer på dette, så vil det reflektere i høyere status (Johannesen, 2021, s. 19).

Gruppebaserte skjellsord kan oppstå på ulike måter. Eriksen (2017) presenterer hvordan en eventuelle gruppebaserte skjellsord kan oppstå på grunnlag av sentrale markører. En markør kan være hudfarge og utseende, stedstilhørighet, språk og humor. Dette er markører som markerer ulikheter, og er åpenbare for alle sammen Eriksen (2017) presenterer hvordan splittelse oppstår på grunnlag av sentrale markører. Disse markørene kan være: hudfarge og utseende, stedstilhørighet, språk og humor. Disse markørene markerer ulikheter, og er åpenbare for alle å se. Det kan være utfordrende for både lærere og elever å håndtere. De markører som er relevante til situasjonen kan være vanskelig å snakke om.

3.4 Empiriske studier om relasjonelle og kontekstuelle faktorer

For oppgavens problemstilling finnes det tidligere relevant forskning. Jeg skal nevne noen. Moldrheims, S (2021) *Fordoms makt – Elevers fortellinger om andregjøring – bruk, praksis og erfaringer*, og Johannessen, E (2021) *Blurred lines: ambiguity of disparaging humour and slurs in Norwegian high school boys friendships groups*. Disse to forskningsarbeidene er relevante for min oppgave. Jeg vil sammenligne mine funn med funnene i forskningen jeg nevnte over. I tillegg til disse to oppgavene vil jeg bruke Slaatten, Hetland & Iversen (2021) *gay – related name calling amongst norwegian adolescents* og Hasund (2017) «*Jævla homo*» til å sammenligne gruppebaserte skjellsord med kjønsrelaterte skjellsord.

Solveig Moldrheims *fordoms makt – Elevers fortellinger om andregjøring – bruk, praksis og erfaringer* handler om hvordan fordomsbruk, for eksempel gruppebaserte skjellsord, blir brukt for hvordan elever kommuniserer. Kommunikasjonen skjer ikke i kraft av hva vi sier eller hva vi gjør, men også gjennom hvem vi er og hvem andre oppfatter at vi er (Moldrheim, 2021, s. 14). Moldrheim (2021) skriver at fordommer brukes i mange sammenhenger, men det knyttes til bestemte markører, for eksempel humor. Det å være morsom bidrar til å ha en høy status i samfunnet, og blir dermed brukt som et verktøy til å bruke i sosialt samspill. Elever som velger å bruke humor kan øke sosiale status, men det kan være en risiko å ikke være morsom eller å fornærme noen (Moldrheim, 2021, s. 20). Gjennom 33 intervjuer med ungdommer som utforsket fordomsbruk blant elever presenterer Moldrheim sine funn i oppgaven.

Johannesen (2021) forsker på bruken av nedsettende humor og sladder i norsk videregående skoles gutters vennsgrupper. Johannessen besøkte ulike skoler i Norge for å få et overordnet blikk på problemstillingen hennes. Hennes funn presenteres ved at gutter bruker humor og sosiale relasjoner ved bruk av nedsettende humor. Nedsettende humor kan for eksempel være humor som baserer seg på rase og legning (Johannessen, 2021, s. 2). I denne forskningsartikkelen presenteres de ulike faktorer som kan rettferdiggjøre bruken av nedsettende humor i sosiale grupper og hvem i de sosiale gruppene som ofte blir utsatt for gruppe- og rasebaserte skjellsord (Johannessen, 2021, s. 2).

I Johannessens studie om nedsettende humor kom det frem at de ulike ungdommene brukte kun nedsettende humor og gruppebaserte skjellsord i den sosiale gruppen hvor de kjente vennene sine. Informantene påpeker at de ikke ville brukt nedsettende humor mot fremmede mennesker, men bruker det i vennegruppen sin (Johannessen, 2021, s. 9). Ofte ville informantene kun bruke nedsettende humor for å karakterisere en stereotypisk handling om en folkegruppe. I informantens sosiale gruppe var det to mørkhudede venner og det var ofte de som fikk nedsettende humor om stereotypiske handlinger angående deres folkegruppe (Johannessen, 2021). De som ofte brukte ordene «neger» eller hadde nedsettende humor om de mørkhudede vennene var ofte de hvite vennene i den sosiale gruppen (Johannessen, 2021, s. 10).

Slåtten (2012) la frem en rapport om homo- og horerelaterte kallenavn i ungdomskolen. Denne rapporten skal gi oversikt over et eksisterende kunnskaps området som er relatert til bruken av homo- og horerelaterte skjellsord. Denne rapporten har funn som inkluderer konsekvenser og mulige årsaker til hvorfor ungdommer bruker disse typer skjellsord. Resultatet var at rektorene på de ulike skolene hadde i liten grad implementert tiltak som handler om å innføre nulltoleranse mot bruken av homo- og horerelaterte skjellsord, og inkludere dette i skolen sin handlingsplan. Et annet resultat i denne undersøkelsen er at majoriteten av rektorer mente at det generelle mobbearbeidet var tilstrekkelig i arbeidet for å forebygge og håndtere homo- og horerelaterte skjellsord (Slåtten, 2012, s. 5).

Hasund (2017) forsket på gruppebaserte skjellsord fra et språkvitenskapelig perspektiv. Hennes studiet tok for seg hva gruppebaserte skjellsord er, hvordan oppstår de, hvorfor de brukes og hvordan man kan forholde seg til dem. I hennes studiet så vil det vises hvordan skjellsord brukes

for eksempel som relasjonelle eller kontekstuelle skjellsord. Dette betyr at i det kontekstuelle miljøet så brukes de innenfor en viss kontekst, mens det relasjonelle baserer seg på hvem man bruker det mot innenfor en sosial relasjon. Dette vil jeg også spesifisere i min drøfting.

3.5 Hvordan kan skolen forholde seg til bruk av gruppebaserte skjellsord?

Tidligere i oppgaven så har jeg forklart hvordan kompetansemålene og hvordan kunnskapsløftet kan brukes i denne oppgaven. I dette delkapittelet så vil jeg fokusere på hvordan skolen, som et mandat, kan forholde seg til bruk av gruppebaserte skjellsord.

I opplæringsloven §1-1 punk 7 står det:

«Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast»

Skolen sitt ansvar skal bidra til danning av ungdommer og alle former for diskriminering skal motarbeides. Hvorvidt skolen har en toleranse for bruken av gruppebaserte skjellsord i skolen, og hvem de ulike ungdommer bruker dem mot skal jeg se nærmere på i delkapittelet under. Enhver form for diskriminering kan skje i sosiale settinger, eller fra personer med fordommer, forestillinger og stereotypier (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017, s. 11). Hvor disse typer fordommer, forestillinger og stereotypier kan oppstå på ulike sosialiseringarenaer. Skolen sitt mandat skal motarbeide alle former for diskriminering, og kunne jobbe målrettet med tiltak mot alle typer diskriminering.

Hvordan skolen skal forholde seg til enhver diskriminering i skolen er vanskelig. Det kan være faktorer som humor, eller andre type latterliggjøring av andre som gjør at det kan oversees i et klasserom eller ute i friminuttet. Skolen kan ha tiltak som nulltoleranse mot enhver diskriminering mot elever. Men ut ifra opplæringsloven så skal skolen kunne danne elevene, men samtidig motarbeide diskriminering.

Formålet med skolen skal kunne gi elevene en historisk og kulturell innsikt. Dette kan underbygges ved opplæringsloven §1-1 punkt 1:

«Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring»

Skolen som en arena skal kunne åpne dører til verdenen og gi en historisk og kulturell innsikt i hvordan ulike kulturer skal kunne møtes. Hvordan skolen kan forholde seg til gruppebaserte skjellsord og bruken av gruppebaserte skjellsord handler om hvilke tiltak ulike skoler kan gjennomføre. I opplæringsloven presiseres det at skolen skal åpne for å kunne ta andres perspektiver, og kunne utforske mangfoldet i det norske samfunnet.

3.6 Analytisk verktøy

Materialet mitt består av intervju med elever, gruppeintervjuer. Analyseenheten er med andre ord ungdommers fortellinger om erfaringer ved bruken av gruppebaserte skjellsord. I tillegg til dette så jeg på hvordan gruppedynamikken var i de forskjellige gruppene.

Ved analyseringen av elevers oppfatning av gruppebaserte skjellsord i sosiale grupper, så utforsker jeg deres forståelse av bruken av gruppebaserte skjellsord og hvordan gruppedannelse og roller blir dannet ved bruken av gruppebaserte skjellsord. Situasjonen som informantene skildrer kommer fra skolehverdagen og fritiden deres.

Teorien jeg har presentert i dette kapittelet er i sammenheng forstått som et analytisk verktøy som skal hjelpe meg å bygge gode analyser av datamaterialet mitt. Datamaterialet mitt er ungdommers fortellinger som skal analyseres, og ikke teorien som skal settes opp mot datamaterialet. Teorien skal være et verktøy som hjelper meg til å stille spørsmål til informantenes fortellinger og opplevelser. Derfor vil jeg først analysere datamaterialet individuelt uten å trekke inn teori, og deretter stille spørsmål til datamaterialet ved hjelp av teorien. Dette vil gi meg et mer relevant blick på ungdommers fortellinger, opplevelser og grupperoller i gruppeintervjuene. Denne dynamikken er viktig for å kunne danne et bilde på hvilke sosiale roller som er dannet.

I tillegg til teorien jeg har presentert i kapittel 3, så vil jeg trekke inn annen relevant teori når jeg har analysert datamaterialet ferdig. Dette er for å kunne definere begreper og situasjoner som oppstår i gruppeintervjuene.

4 Metode

I dette kapitlet vil jeg redegjøre for prosjektets metodiske tilnærming og fremgangsmåter. Gjennom kapitlet vil jeg forklare valg av forskningsdesign, valg i forbindelse med gruppeintervju, gjennomføring av gruppeintervju, analyse av datamaterialet, forskningskvalitet, forskningsetikk, gyldighet og validitet.

4.1 Valg av metode

Forskningsmetoden jeg har valgt for denne avhandlingen er semistrukturerte gruppeintervjuer med fenomenologisk tilnærming. Jeg vil bruke kvalitativ metode, grunnet jeg skal ikke bruke funnene til å generalisere, men heller å forstå og bruke funnene til å støtte eller kritisere annen forskning (Anker, 2020, s. 110). Semistrukturerte gruppeintervjuer gir meg muligheten til å kunne ha et sett med spørsmål, men samtidig ha muligheten til å stille oppfølgingsspørsmål og bytte rekkefølge av spørsmålene (Gleiss & Sæther, 2021, s.80).

Hensikten ved å bruke semistrukturerte gruppeintervjuer er for å kunne utdype og konkretisere interessante momenter som kan komme i et intervjuet. De interessante momentene vil jeg gjerne ha en mer utdypende samtale om, og informantene skal ha mulighet til å kunne utdype seg om dette momentet. For å kunne få et perspektiv på bruken av gruppebaserte skjellsord og hvilke faktorer som kan enten begrense eller utvide utvalget av gruppebaserte skjellsord, så vil det være hensiktsmessig med et kriteriebasert utvalg. I vedlegget «samtykkeskjema» så vil det være skrevet over hvilke kriterier som er satt til grunn for gjennomføringen av gruppeintervjuet. En annen grunn for å bruke semistrukturerte gruppeintervjuer er for å kunne se dynamikken mellom informantene (Gleiss & Sæther, 2021, s. 80). Dette er fordi jeg skal forske på sosiale grupper og roller innad i gruppa. Samtalen skal kunne vise om det var noen eventuelle roller innad i gruppen, og hvem som ofte tar «leder» - rollen når de svarer på spørsmål. Dynamikken

skal forskes om det kan være ulike impulser fra flere personer og ikke bare fra forskeren (Gleiss & Sæther, 2021, s. 81).

Grunnen til å velge semistrukturerte gruppeintervjuer er å kunne skape en dynamisk situasjon for informantene. Gruppeintervjuer kan skape en komfortabel ramme for informantene. Dette kan begrunnes ved to grunner. Den ene grunnen er at det er enklere å kunne svare hvis man er i en situasjon hvor man har noen personer man har relasjon til, og den andre grunnen er for at forskeren skal kunne få informantene til å gi så fyldige svar som mulig ved at det er flere personer tilstede i rommet enn bare forskeren. Det som kan skje under et gruppeintervju er at det blir bare en person som svarer på alle spørsmålene. Det kan være en talsperson for gruppen. En annen negativ side ved å bruke gruppeintervjuer er at ikke alle får kommet til ordet like mye. Dette kan være på grunn av gruppedynamikk, men det er ikke noe jeg forsker på i denne oppgaven.

Å bruke dybdeintervju er for å kunne skape en situasjon for en fri samtale. Det å skape en avslappet stemning og en nogenlunde romslig tidsramme, så er det meningen å få informantene til å relekttere over egne meninger og erfaringer som er knyttet til temaet (Tjora, 2020, s. 113). Intervjuet skal ikke handle om å kunne knytte spesielle forhold til egen posisjon eller arbeid. Jeg, som forsker, er opptatt av hvordan informantene knytter spesifikke følelser til erfaringer, og opplevelser av bruken av gruppebaserte skjellsord (Tjora, 2020, s. 115). I intervjuet skal jeg stille spørsmål til informantene, og jeg skal følge opp eventuelle svar som jeg synes det kan være interessant å utdype om.

Ved å gå i dybden i et tema som forskeren har valgt, så vil det kunne gi et dypere svar til problemstillingen. Istedenfor å bevege seg på overflaten, så vil dybdeintervjuer bidra til å kunne gi fyldige svar som kan gi et godt datamateriale. Ved å kunne spørre informantene om spennende momenter i intervjuet, og kunne spørre dem om å utdype svaret deres vil være hensiktsmessig for å kunne få et godt perspektiv på informantenes erfaringer og følelser om gruppebaserte skjellsord og hvordan de eventuelt kan bruke det. Valget mitt ved å bruke dybdeintervju er å kunne få mest mulig informasjon fra informantene. Dette kan være at informantene vil dele sine erfaringer og opplevelser ved bruk av dybdeintervju, og kunne gi

mer konkret informasjon. Det kan hende at informantene gir vage hint om spennende forskningsfenomen relatert til problemstillingen.

4.2 Utvalg

Utvalget for denne avhandlingen er sosiale grupper i alderen 14 -16 år. I alderen 14 – 16 år vil informantene gå på ungdomsskolen. Ungdommer i denne alderen kan ha et større ordforråd, flere erfaringer og opplevelser.

Utvalget for denne avhandlingen er sosiale grupper i alderen 14 – 16 år. Grunnen til at disse ungdommene blir spurt er fordi de er i en alder hvor språket og bruken av gruppebaserte skjellsord kan ha en større betydning for sosiale relasjoner og gruppedynamikk, samtidig som det bidrar til å skape grupperoller.

I utvalget så har jeg bestemt meg for å intervju vennegjenger i alderen 14 – 16. Ungdommer i alderen 14 – 16 år vil ha et større ordforråd og har opplevd mer enten på skolen eller fritiden. Disse ungdommene vil gi meg ulike erfaringer og synspunkter på problemstillingen og temaet. Vennegjengene kan ha eksistert siden barneskolen, og i løpet av deres skolegang så kan gruppedynamikken ha eksistert og etablert seg. Dette er en påstand som jeg vil forske på. Variabler som kjønn og bosted er ikke relevant for meg, da jeg forsker på bruken av gruppebaserte skjellsord og hvilke faktorer kan eventuelt begrense eller utvide utvalget av gruppebaserte skjellsord.

Rekrutteringen vil foregå gjennom mitt nettverk og via e – post utlysning til tidligere praksislærere. I november så vil jeg gå aktivt inn og jobbe med å få informanter til gruppeintervjuene. Når jeg går i dialog med eventuelle kontakter, så vil jeg henholdsvis sikte meg inn på 3 – 4 gruppeintervjuer. Dette er for å kunne få et bredere perspektiv på problemstillingen. Med hensyn til gjennomføringen av intervjuene, så vil jeg bruke semistrukturerte intervjustil. Dette er med hensyn til tid.

Av praktiske utfordringer, så vil jeg helst intervju sosiale grupper på Østlandet, grunnet jeg ikke har tilgang til nettverk andre steder i landet, og ressursmessig. Jeg har ikke ressurser til å kunne reise rundt i landet. Derfor vil mitt utvalg basere seg på Østlandet, helst Sør – Øst-Norge.

Målet mitt er å kunne gjennomføre gruppeintervjuene i trygge omgivelser for informantene. Informantene skal kunne få en trygg ramme til å svare på intervju spørsmålene, og skal ikke føle seg tvunget eller tilbaketrukket i svarene. Da er min vurdering at dette skal gjennomføres på et sted hvor de kan føle seg naturlige. Steder hvor de kan føle seg naturlige er for eksempel et grupperom på skolen.

4.3 Informantene

Her vil jeg presentere informantene og bakgrunnsinformasjonen til hvert enkelt gruppeintervju. De ulike informantene har fått et generalisert navn for å bevare deres identitet. Deres navn er Axel, PETTER, Ola, Herman, Andreas, Sander, Simen og Stian. Dette var en gruppe på åtte elever som hadde en ulik majoritet- og minoritetsbakgrunn. Majoriteten av informantene var etniske nordmenn, mens noen få hadde minoritetsbakgrunn. Informantene beskrev seg selv som gode venner, og hadde en relasjon til hverandre. Alle disse åtte elevene går på samme skole, men kan være på ulike aldre. Det var en tilfeldighet at det var åtte informanter som takket ja til å delta på gruppeintervjuet. Det er viktig at gruppeintervjuene ble delt inn i to grupper, hvor av den ene gruppen besto av Axel, Petter, Ola og Herman, mens den andre gruppen besto av Andreas, Sander, Simen og Stian.

Grunnen til at jeg, som forsker, velger å bruke norske navn på informantene som har minoritetsbakgrunn er for å kunne holde deres anonymitet og ikke skape noen fordommer til etnisitet og religion på bakgrunn av de navn jeg valgte. Jeg valgte disse navnene for å bevare deres identitet og etnisitet.

Informantene tilhører 14 – 16 aldersgruppen og er elever på mellomtrinnet. Informantenes bakgrunn varierer, da det er en blanding av minoritetsbakgrunn og etniske nordmenn. Et fellestrekk for disse informantene er at de er i nokså lik sosial gruppe. Gruppene består av fire informanter med noen med lik og andre med ulik minoritetsbakgrunn, men en gruppe hadde et flertall av ungdommer med minoritetsbakgrunn.

I det første gruppeintervjuet, så besto denne gruppen av fire informanter. I denne gruppen så var det et flertall av informantene som var etniske nordmenn, mens det befant en minoritet i gruppen. Likedan så var mitt kriterium for utvalget at de skulle være mellom 14 – 16 år.

I det andre gruppeintervjuet, så var det en majoritet av ungdommer med minoritetsbakgrunn. Det var 3 ungdommer med minoritetsbakgrunn, mens det var en etnisk nordmann i denne gruppen.

4.4 Forberedelse og gjennomføring av gruppeintervju

Ved forberedelse av gruppeintervjuet ble det laget en semistrukturert intervjuguide. Denne intervjuguiden baserte seg på elevenes erfaringer. Jeg fikk elevens erfaringer om hvordan det føltes å gjennomføre et pilotintervju hvor jeg fikk testet ut intervjuguiden. Målet med å gjennomføre et pilotintervju var ikke for å kunne få gode refleksjonsnotater, men heller gode tilbakemeldinger på hvordan intervjuguiden skal ha fungert. I tillegg til dette så jeg på ulike faktorer som svarte på min problemstilling, som for kroppsspråk og gruppedynamikk.

Ved gjennomføringen av intervjuet så skal jeg informere informantene igjen om deres rettigheter, og om de eventuelt vil trekke sin deltagelse under hele forskningsperioden. Det er viktig for meg å spesifisere dette for å kunne gjøre dette gruppeintervjuet så komfortabelt som mulig. Gruppeintervjuet startet ved at jeg informerte hvem jeg var og hva formålet med dette forskningsprosjektet var. Jeg spesifiserte også om anonymitet, oppbevaring, og når datamaterialet skulle slettes. Videre forklarte jeg hva gruppebaserte skjellsord er, og hvorfor jeg som forsker valgte å forske på bruken av gruppebaserte skjellsord og hvilke faktorer som kan begrense eller utvide utvalget av gruppebaserte skjellsord. Dette er del 1 av intervjuet.

I del 2 av gruppeintervjuet startet vi med enkle spørsmål som handlet om prosjekts tema og forskningsspørsmål. Spørsmålene som ble stilt i del 2 var for å kunne få et innsyn om elevene hadde erfaringer og opplevelser om gruppebaserte skjellsord. Dette startet ved generell bruk av informantens bruk, sammenhenger og faktorer som kunne påvirke bruken av gruppebaserte skjellsord.

I del 3 av intervjuet så spisset jeg inn spørsmålene mot problemstillingen. Vi snakket om elevenes erfaringer og opplevelser, og om de hadde blitt utsatt for gruppebaserte skjellsord. I denne delen så oppsto det litt pauser i intervjusituasjonene, så det ble litt lange pauser mellom hvert spørsmål. Jeg ville ikke presse meg på informantene, og la samtalen flyte så godt som mulig. Mens jeg stilte spørsmålene som sto i intervjuguiden, så stoppet jeg underveis for å

kunne spørre om elevenes erfaringer og opplevelser. Samtidig som erfaringer og opplevelser var fokuset, så stoppet vi også på hvilke faktorer som kunne være viktige for utvalg av gruppebaserte skjellsord.

I del 4 så merket jeg på stemningen og svarene til elevene at de hadde utbedret om sine erfaringer og opplevelser. Jeg spurte om de hadde noe mer de ville si, men elevene var enige om at de hadde sagt nok om spørsmålene. Det ene spørsmålet som dukket opp var om min interesse for dette fenomenet, og jeg valgte å svare dem. Etter det, så takket jeg for deres deltagelse og oppsummerte det vi hadde snakket om. I slutten av intervjuet, så minnet jeg dem om deres rettigheter. Dette ble avslutningen av gruppeintervjuet. Mine funn vil presenteres i analysen.

Målet var å rekruttere 3 – 4 grupper til gruppeintervju, men grunnet situasjonen vi møter i dagens pandemi, så var det ikke mulig med 3 – 4 grupper. Jeg sendte mail til ulike skoler på Østlandet, og fikk ingen svar fra de utvalgte skolene jeg sendte mail til om dette prosjektet. Dette gjorde at jeg måtte tenke på et helt nytt utvalg, og søke til NSD på nytt. Søknadsprosessen til NSD gikk relativt sakte, og gjorde meg usikker på om jeg kom til å kunne gjennomføre prosjektet. På grunn av lang responstid fra NSD ble resultatet en ny situasjon for prosjektet. Jeg som forsker måtte endre på utvalget, og bruke mitt eget nettverk for å rekruttere informanter. Etter jeg fikk svar fra NSD startet jeg med å rekruttere informanter. Jeg brukte mitt nettverk av bekjente. Nettverket mitt var basert på Østlandet, så jeg fikk endelig svar fra en skole på østlandet. Denne skolen var en mangfoldig skole med ulike etnisiteter. Denne skolen er en ungdomsskole.

Jeg fikk rekruttert 2 grupper med 8 informanter totalt. Intervjuene ble ikke gjennomført til planlagt tid, men de ble gjennomført med en forskyvelse av den tentative planen. Elevene hadde fått et informasjonsskriv og samtykkeskjema. Dette ble levert tilbake med underskrift fra både foresatte og elever. Etter at elevene hadde levert samtykkeskjema fra både foreldrene og undertegnede, så startet vi snarest med gruppeintervjuene. Dette skjedde relativt kjapt på grunn av den korte tiden igjen. Den tentative planen for masteroppgaven ble forskjøvet med en god del, og satte et tidspress på å kunne gjennomføre intervjuene. Grunnet den situasjonen skolen

var i når jeg valgte å gjennomføre intervjuene, så var det mye sykdom mellom informantene. Dette gjorde at begge gruppeintervjuene ble forskjøvet enda litt til.

I gjennomføringen av intervjuene så ble et intervju kortere enn det andre. Dette kan være på grunn av tidspunkt på dagen, og de rammene som ble satt. Det kan være grunnet at de ikke har kjennskap til prosjektet at de deltok for å kunne få en mykere start på dagen. Det første gruppeintervjuet som ble gjennomført fant sted og tid midt på dagen, og ga et mer utfyllende resultat, mens det andre gruppeintervjuet ble gjennomført på morgenen. Dette kan være en faktor for at det andre intervjuet varte vesentlig kortere enn det første. Det ble mange pauser i intervjuene. Dette kan være min rolle, som forsker, kan påvirke de ulike informantene. En usikker situasjon som informantene ikke er vant til, men samtidig hadde det blitt lagt rammer ved gjennomføringen av disse gruppeintervjuene. Disse rammene ble utdypet i valget av metode. Det ble dog mange stillhetspauser hvor det var vanskelig å få informasjon om erfaringer og opplevelser fra informantene. Derfor kan det virke som min forskerrolle prøver å lede samtalen, men jeg ventet derimot lenge for at informantene skulle få svare på spørsmålene før jeg kunne hjelpe informantene på vei inn.

Ved gjennomføringen av det andre intervjuene, så var ikke de ulike delene like fyldige. Del 1 og 2 gikk fint, men det var en god del pauser. Informantene svarte ikke like fyldig som det første intervjuet, men prøvde sitt beste. Det andre intervjuet ble derfor kortere enn forventet, og del 3 og 4 ga ikke et godt datamateriale for denne problemstillingen. Derfor kunne det være min posisjonaltet, erfaring og etiske valg som påvirket disse deltakerne. Min erfaring som forsker og intervjuer kunne vært bedre for å kunne få flere erfaringer og utdypelser om de ulike svarene, og dette er en begrensning ved gjennomføringen.

4.5 Transkribering og analyse prosess

Datamaterialet vil bli samlet inn gjennom lydopptak og datamaterialet vil deretter bli transkribert. Datamaterialet fra kvalitative studier vil kunne være direkte tale slik at de finnes på lydopptak, og til dels transkriberte tekster (Dalen, 2011, s. 58). Under intervjuene vil jeg ta lydopptak, og til dels skrive observasjonsnotater om informantgruppens dynamikk og roller under gruppeintervjuet. Jeg vil notere meg klokkeslettet ved et viktig moment i intervjutiden, sånn at jeg kan notere informantgruppens kroppsspråk, og kunne spole tilbake til svaret deres

for å kunne se en sammenheng mellom kroppsspråk og svar. I kodingen så vil jeg skape koder som skal hjelpe meg å kunne utvikle kategorier som gir en fullstendig opplevelse og handling av min problemstilling. Ved å opprette «kodememoer», det vil si å opprette navn på de forskjellige koder, datoer for når kodingen ble foretatt, definisjoner av de anvendte kodene og notater om forskerens tanker om kodingen (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 209).

Jeg vil benytte meg av empirinær koding. I en empirinær koding har forskeren et åpent utgangspunkt og baserer kodingen på det man legger merke til i datamaterialet (Gleiss & Sæther, 2021, s. 174). Derfor vil min tilnærming til kodingen være induktiv. Jeg vil først se på datamaterialet, kode datamaterialet og deretter koble dem opp mot tidligere forskning og teoretiske perspektiver. Et hovedtrekk i empirinær koding, som passer min problemstilling, er at forskeren kan bruke typiske ord eller uttrykk som en forskningsdeltaker selv bruker (Gleiss & Sæther, 2021, s. 174). I kodingen, så vil strukturen baseres på en åpen struktur. En åpen og strukturert form for koding kan innebære flere hundre koder, og at mange koder brukes bare en gang (Gleiss & Sæther, 2021, s. 176). Dette innebærer at jeg vil kunne analysere datamaterialet i flere koder under en kategori.

Ved å ha en åpen og strukturert koding, så vil jeg kunne skape en overordnet kategori og lage små underkategorier. Jeg kan skape ulike underkategorier som skal hjelpe meg til å kunne gjennomføre en empirinær koding på best mulig måte. Ved å skape underkategorier så kan jeg ha en hovedkategori, og lage underkategorier. Dette vil gjøre det enklere for meg, som forsker, å kunne trekke inn tidligere forskning og teori når jeg skal analysere datamaterialet. Ved å gjøre det på denne måten, så vil jeg skape en ryddig måte å tematisere min framgangsmåte i analysen. Det vil være enklere å holde en ryddig analyseform. Det vil være med sin hensikt å analysere datamaterialet først for seg selv, mine refleksjoner, og deretter trekke inn relevant teori og forskning for å kunne forklare det fenomenet jeg har valgt ut av datamaterialet mitt.

I analyse prosessen vil jeg analysere og kode datamaterialet mitt først, og deretter trekke inn momenter fra datamaterialet i oppgaven. Jeg vil trekke inn momenter og utsagn som informantene deler med meg, og bruke teorien for å kunne belyse et eventuelt argument. Hensikten ved å gjøre det på denne måten er å kunne se datamaterialet for seg selv, og uten å

trekke inn teori i kodingfasen og så kan jeg bruke tidligere forskning og teori for å kunne koble mine funn til en analyse. Dette er som nevnt ovenfor en empirinær kodingsform.

For å analysere mine funn så vil jeg benytte meg av IMRAD – metoden. IMRAD – metoden står for introduksjon, metode, resultater og diskusjon (Gleiss & Sæther, 2021, s. 187). Ved å bruke IMRAD – metoden, så introduserer jeg temaet mitt først, etter det så forklarer jeg metode, deretter så viser jeg frem resultatene mine og til slutt så diskuterer jeg mine funn. Når jeg skal legge frem mine funn i dette studiet, så fortolker jeg datamaterialet for seg selv, og i diskusjonen så vil jeg trekke inn relevant teori og tidligere forskning som enten kan forsterke mine funn. Jeg vil ikke bruke andres forskning til å sammenligne det med mine funn. Jeg vil heller bruke dem til å kunne vise et annet perspektiv av mine funn.

Jeg analyserte datamaterialet først en gang for seg selv, og etter det delte det inn i koder. Jeg brukte kategorier for å kunne dele inn datamaterialet i en ryddig rekkefølge, men samtidig ha en oversikt over hva som eventuelt var «elevperspektiv» og «egen refleksjon». Det å analysere datamaterialet alene ga meg et nytt perspektiv på resultatene mine istedenfor å analysere dem ved teori. Jeg kunne danne mine egne tanker om resultatene, og deretter trekke inn relevant teori. Dette var en metode som passet dette studiet godt, og dette fører til et mer konkret svar til problemstillingen og dette forskningsfenomenet.

4.6 Posisjonalitet og forskningsetikk

Jeg søkte til Norsk senter for forskningsdata (NSD) for godkjenning av prosjektet, og jeg ville ikke starte med gruppeintervjuene før jeg har fått en godkjenning fra NSD. Gruppeintervjuene skulle tas opp og inneholdt sensitiv informasjon. Datamaterialet skal oppbevares på en trygg og sikker måte. I mitt tilfelle skal jeg benytte meg av en harddisk/minnepenn som holdes utilgjengelig for andre personer. Denne harddisken/minnepinnen vil oppbevares i et låst skap.

Etter å ha fått en eventuell godkjenning fra NSD så skal jeg sende ut et informasjonsskriv til mulige informanter. Det er viktig for meg å klargjøre at denne undersøkelsen er frivillig og det er lov til å trekke seg, selv etter at intervjuene er gjort (Anker, 2020, s.104). Ved å klargjøre dette for informantene vil det kunne skape en trygg ramme for informantene. De har fått

tilstrekkelig med informasjon og at prosjektet gjennomføres på en trygg og profesjonell måte. Dette vil bidra til mer åpenhet i samtalen.

En idealistisk forsker skal være nøytrale observatører (Tjora, 2020, s.235). Jeg skal helst være en nøytral observatør, og la samtalen kunne flyte ved hjelp av mine spørsmål i intervjuguiden. Derfor kan mitt engasjement i prosjektet, og hva slags motivasjon jeg har for å kunne forske på dette fenomenet kan være støy for prosjektet, fordi det kan påvirke resultatet (Tjora, 2020, s. 235). Det vil ikke alltid være mulig å være en nøytral observatør. Dette kan være grunnet at forskningsfenomenet kan være nærliggende til forskeren og ha en påvirkning på hvordan forskeren stiller spørsmålene.

Hvem jeg er, hvor jeg kommer fra, mine holdninger, tanker og hvordan jeg fremstår for andre vil være med på å påvirke intervjuene jeg gjennomfører og analyserer. Min posisjonaltet kan være en faktor som påvirker informantene (Gleiss & Sæther, 2021, s. 49). Min identitet som er norskfødt med minoritetsbakgrunn kan være utslagsgivende både positivt og negativt. På den positive siden vil jeg kunne sette meg inn i norskfødte med minoritetsbakgrunns perspektiver, mens på den negative siden vil min etnisitet kunne være en faktor på åpenheten i gruppeintervjuet. Gjennom min oppvekst, så har jeg opplevd svært lite bruk av gruppebaserte skjellsord. Jeg har ikke fått høre noen negativ brukte gruppebaserte skjellsord bli brukt av meg selv, eller mine egne venner. Min mening om gruppebaserte skjellsord kan være en forestilling som ikke representerer min generasjon, men mine informanternes erfaringer og opplevelser kan påvirke mitt syn. Som forsker skal jeg holde meg nøytral. Jeg som intervjuer har en innflytelse på prosjektet, og det kan være nyttig å reflektere mine meninger.

I forhold til min posisjonaltet med tanke på at jeg ikke har relasjon til mine informanter er hvordan informantene velger å opptre foran meg. Det er min oppgave som forsker å kunne skape en sfære hvor informantene kan føle seg komfortable. Min rolle som forsker kan ha en innflytelse på informantenes svar, og hvordan de velger å opptre. Informantene har fått et informasjonsskriv før intervjuet, så de er blitt belyst over temaet og intervjuets omfang.

En annen ting som kan ha en effekt på min posisjonaltet er alderen min og utseende. Ettersom at jeg er født i samme generasjon som informantene mine. Informantene mine og jeg befinner oss i generasjon Z. Dette betyr at informantene mine og jeg har opplevd mye av de samme fenomenene gjennom 2000 – tallet, for eksempel mobil og sosiale medier. Eksponeringene vi har fått gjennom digitaliseringen av samfunnet er relativt lik. Ved å ha et semistrukturert intervju med informantene så kan vi kunne bruke mer tid til å utdype om momenter som kan vekke oppmerksomhet, og se på et tema som informantene engasjerer seg over.

Alder, relasjon, utseende er faktorer som definitivt kan påvirke en intervjusituasjon, men det som også kan påvirke en intervjusituasjon er erfaring. Informantene kunne ha en relativ liten erfaring med å være i en situasjon hvor de blir intervjuet, og det kan være en veldig ukjent situasjon for dem. Det vil dog være noen rammer som settes av forskeren for å kunne minimere denne påvirkningen, men det vil være en betydelig faktor, fordi det kan være at informantene føler seg relativt ukomfortable. Dette kan være en hindring for posisjonalteten og det forskningsetiske.

I intervjuene velger jeg bevisst å bruke ordet «neger». Som Moldrheim (2021) skriver i sin oppgave om bruken av n-ordene, så kan det bety på den ene siden at det er grove krenkelser, og ordets betydning er slave eller uten verdig, men det kan også bli brukt som bror eller venn. Etisk, så føles det feil for meg å bruke, men jeg valgte å bruke dette ordet på grunn av min spesifisering av ordet, og kunne gjøre det enklere for informantene å snakke om erfaringer og følelser rundt dette ordet. I intervjuene så bruker jeg det ved noen anledninger. Ordene er «my nigg» og «neger». Dette er for å kunne skape en komfortabel ramme for informantene å kunne gi fyldig informasjon, og vise dem at hvis jeg som forsker bruker disse ordene gjør det enklere å ha en samtale om temaet. Det er mange etiske feller man kan gå i ved å bruke historiske ord, som kan eventuelt gjøre informantene ukomfortable, men ved refleksjon om jeg skulle bruke disse ordene, viste det seg at ved at jeg brukte disse ordene, gjorde det enklere for informantene å åpne seg.

Order «Neger» vil ha en effekt på mine informanter. Ordet kan også begrense og lukke samtaler ved bruk av ordet. Informantene kan føle at det å bruke ordet kan føre til at de bruker det feil, eller ikke vil krenke noen selv om rammene for samtalen er lagt. Det kan være at de føler at

etisk så kan det være en følelse av å ikke bruke det, og hvordan man føler seg når man bruker det. Hvis de velger å bruke ordet «neger» så kan det være et tegn på at de vil avslutte samtalen, eller forkorte svaret dems, grunnet de føler seg uvel når de bruker ordet «Neger».

4.7 *Forskningsarbeidets kvalitet og begrensninger*

Avslutningsvis vil jeg oppsummere litt om prosjektets styrker og svakheter. Siden dette er en kvalitativ studie som baserer seg på 1–2 grupper med ca 4–8 informanter i en fokusgruppe. Ved å bruke 2 fokusgrupper vil jeg ikke kunne generalisere for alle i denne aldersgruppen 14–16. Derfor vil jeg heller se på erfaringer og synspunkter. Grunnen til at jeg velger å forske på elevers erfaringer og synspunkter er at mine svar skal ikke være generaliserende for alle ungdommene i Norge, men hvordan et utvalg ungdommer bruker gruppebaserte skjellsord, og hvilke faktorer som kan begrense eller utvide utvalget av gruppebaserte skjellsord.

Styrkene ved dette prosjektet er at denne tematikken har en innvirkning på psykisk helse, og kunne vise til om bruken av gruppebaserte skjellsord har en påvirkning på identitetskonstruksjonen til ungdommer. En annen styrke er at denne forskningen bidrar til forskningen som allerede er gjort. I tillegg så velger jeg å legge til et aspekt til ved oppgaven. Etnisitet og hvordan det kan påvirke utvalget av gruppebaserte skjellsord. Dette kan være en styrke til når noen velger å studere i samme tema som temaet for denne oppgaven. Denne oppgaven kan bli en forsterker til tidligere forskning. En svakhet er at mine funn kan ikke generaliseres og det kan variere fra en sosial gruppe til en annen.

Kvaliteten og generaliseringen til dette prosjektet kan være en bidragsyter til et felt hvor det er relativt lite forskning. Dette studiet vil bidra til et bredere perspektiv, og kunne gi nye funn til eksisterende forskning. Andre forskere kan benytte seg av dette studiet, og samtidig kunne se på sine egne funn. Kvaliteten av mine funn kan også styrkes ved å kunne sammenlikne eller se på tidligere forskningsfunn i samme felt. Hvis det er samsvar mellom funnene så vil dette bidra med å styrke validiteten til konklusjonen i dette studiet (Gleiss & Sæther, 2021, s. 205). Ved generalisering av disse funnen, så kan det begrunnes ved at det er et mindre utvalg av informanter så kan det ikke være representativt for alle ungdomsskoleelever i hele Norge. I mine funn så vil det heller være en analytisk generalisering (Gleiss & Sæther, 2021, s. 207). En analytisk generalisering innebærer at man utarbeider noen kategorier eller typologier som kan

ha relevans for andre settinger enn det opprinnelige forskningsstedet (Gleiss & Sæther, 2021, s. 207). Datamaterialet i dette studiet vil være begrenset til de åtte informantene som deltok i den kvalitative forskningsprosessen.

Informantenes reliabilitet skal være i samsvar med forskningsresultatenes konsistens og troverdighet. Informantenes svar kan endre sine svar i møte med en annen forsker. Men det er ikke bare informantenes reliabilitet som kan bli diskutert. Dette er en eventuell begrensning. Hvordan informantene svarer under gruppeintervjuet kan påvirke mitt forskningsresultat. Ærlighet og ungdommers evne til å åpne seg til en fremmed kan være vanskelig. Det er en setting hvor ungdommer kan være ukomfortable med å bli intervjuet. Dette er en setting som de ikke er så vant med. Ungdommers sosiale samspill må derfor jobbes med for å skape en komfortabel sfære som gjøre det enklere for dem å åpne seg til meg, som er forskeren.

Det er også forskerens reliabilitet. Hvordan forskeren stiller spørsmål, transkriberer og analyserer sine svar kan være påvirket av ytterlige faktorer. Det er alltid ønskelig at reliabiliteten skal være så høy som mulig, men en sterk fokusering på reliabilitet i prosjektet kan motvirke kreativ tenkning og variasjon. Det er derfor viktig at forskeren får lov til å følge sin egen intervjustil og, improvisere og følge opp spennende momenter under intervjuene (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 250). Derfor i dette forskningsarbeidet vil jeg følge min egen intervjustil, og ha en mest mulig åpen samtale. Jeg som forsker skal kunne stille hovedspørsmålene i intervjuguiden, men samtidig kunne gå dypere inn på momenter jeg mener er viktig for denne avhandlingen. Det kan være momenter hvor informantene forteller om deres erfaringer om bruken av gruppebaserte skjellsord at jeg som forsker må bruke mer tid på dette, og benytte meg av den semistrukturerte stilen.

Reliabiliteten vil være en tanke i bakhodet mitt, men som Kvale & Brinkmann (2009) skriver så vil det å fokusere for mye på reliabiliteten ikke skape et «eget» forskerperspektiv. Ved å fokusere for mye på reliabiliteten vil være en hindring. Reliabilitet er forskningsresultatets konsistens og troverdighet (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 250). Reliabiliteten blir ofte sett i lys ved forskningsresultatene kan reproduseres på andre tidspunkter av andre forskere. For denne studien så er det noen som har forskere som har forsket på dette temaet tidligere. For å nevne noen så har Moldrheim, Johannessen og Slåtten forsket på denne tematikken, men ikke samme

fenomen. Det kan hende at denne studiens resultater kan komme frem til noen av de samme resultatene, men det skal ikke kunne generaliseres for hele Norges ungdommer. Konsistensen og troverdigheten i denne studien vil være et supplement istedenfor et svar som kan generaliseres for dagens norske ungdommer.

En begrensning i forskeren kan være erfaring. Jeg, forskeren, har ikke stor erfaring ved gjennomføring av gruppeintervjuer, og erfaring fra å være i en intervjusituasjon tidligere. Dette kan være en faktor som kan begrense gruppeintervjuet, hvor informantene føler at forskeren ikke er dyktig i en intervjusituasjon. Dette kan være en begrensning hvor forskeren tenker for mye på dette i en intervjusituasjon. I tillegg til min erfaring så kan noen spesifikke ord være en begrensning for gjennomføringen av intervjuene. Noen ord som har historiske betydninger som man helst ville unngått å bruke kan skape en usikkerhet i forskeren og hvordan forskeren velger å bruke disse ordene. Ett eksempel på et av ordene er «neger».

En av begrensningene til prosjektet kan være antall informanter. Det kan være en krevende oppgave å rekruttere informanter på grunn av dagens situasjon. Siden den norske skolen har en krevende smittesituasjon med høyt fravær, kan det være at en begrensning kan være sykdom, eller karantene. Elever som har sagt seg villig til å delta i gruppeintervjuet kan bli syke eller havne i karantene. Elever som glemmer å få signatur på samtykkeskjemaet og/eller kan føre til at gruppeintervjuet blir arrangert på en annen dato. Hensiktsmessig er å kunne gjennomføre gruppeintervjuene med alle deltakerne og med samtykke fra både foreldre og eleven. Dette kan føre til eventuelle avlysninger eller forflyttinger av intervjuene. Dette vil føre til en forskyvelse i planen til forskeren og forsinkelser i arbeidet.

5 Analyse

Analysen tar i utgangspunktet to gruppeintervjuer bestående av 8 informanter. Alle disse 8 informantene har forskjellig minoritetsbakgrunn, og som befinner seg på mellomtrinnet. Analysen vil bestå av tre delkapitler hvor jeg først presenterer funn som danner grunnlaget for drøftingen. Analysekapittelet er delt inn i tre deler, hvor jeg skal først presentere og gå gjennom viktige momenter av funnene, deretter skal jeg trekke inn teori i forhold til mine funn, og til slutt vil jeg avslutte med en oppsummering.

5.1 Ungdommers erfaringer med bruken av gruppebaserte skjellsord

Bruken av gruppebaserte er utbredt i skolen. Dette fremkommer blant annet i Ingrid Krisitne Hasunds analyse av resultatene av Dembra-undersøkelsen i 2012 der elever ble spurt om hvilke skjellsord som brukes ved deres skole. Basert på Dembra-undersøkelsens resultater viser Hasund at skjellsord brukes ofte, ofte mot personer, og at ordet «homo» er det ordet flest elever (N=373) oppgir at brukes ved deres skole. Deretter følger jøde (N=173) og «neger» (N=76) som de henholdsvis nest vanligste og tredje vanligste skjellsordene i norsk skole. Som omtalt i teorikapitlet kan bruken av gruppebaserte skjellsord forstås på ulike måter, blant annet som straffbare hatytringer, som tull mellom venner og mye imellom.

I gruppeintervjuene denne studien bygger på var de første gruppebaserte skjellsordene som ble nevnt noen andre enn de tre Hasund viser til. Dette fremgår i intervjuutdraget under der Herman, Ole, Petter og Axel svarer på hva de tenker på når jeg spør om gruppebaserte skjellsord.

INTERVJUER: (...) Hva tenker dere på når jeg sier gruppebaserte skjellsord?

AXEL: Såne «gora» og sånn

INTERVJUER: ja, hva er «gora»?

AXEL: Hviting

HERMAN, OLA, PETTER: Hviting

Når dette utvalget av ungdommer snakker om gruppebaserte skjellsord så tenker de på ord som kan betegne hudfarge eller en gruppe mennesker. Eriksen (2017) spesifiserer individuell endring kan være knyttet til gruppas endring. Det at alle i denne gruppen svarer med et gruppebasert skjellsord som kategoriserer en hvithudet person kan være at tilhørigheten i gruppa kan være en forsterkning av etniske kjennetegn som de er eksponert med. Dette kan være at begrepene «potet» og «hviting» kan være at det viser til hudfarge mellom «hvite» og mennesker med andre hudfarger (Norheim, 2019, s. 43). I tillegg til bruken av disse ordene hviting, potet og gora samsvarer min empiri med Hasund og Slåttens funn knyttet til bruk av homo og jøde som skjellsord. Det som fremkommer i min analyse, er at dette utvalget av ungdommer tenker på gruppebaserte skjellsord som omfatter hudfarge først når de blir spurt om hva de tenker på når de tenker på gruppebaserte skjellsord.

I intervjuet med Herman, Ola, Petter og Axel uttrykte de at bruk av gruppebaserte skjellsord ikke trenger å ha et spesifikt formål, men at det snarere er en «naturlig» talemåte eller sjargong blant dem og dem de omgås. Dette fremgår mest eksplisitt i intervjuutdraget under.

INTERVJUER: Er det da naturlig snakkemåte for dere?

AXEL: ja

PETTER: ja

AXEL: Er det ikke det da

PETTER: Det er det.

I intervjuutdraget under så snakker Petter og Axel om bruken av ekle og stygge ord. De spesifiserer at de bruker grove ord med venner og folk de er komfortable med. De spesifiserer at folk de er komfortable med kan være at folk ikke tar opp samtalen. Selv om datamaterialet viser til et direkte ja-svar, så var det unison enighet at dette utvalget av ungdommer kunne unngått bruken av gruppebaserte skjellsord i setningsoppbygging. Ifølge Hasund (2017) sin Dembra-studie så viser hun til at ords verdiladning ikke er nødvendig lik for alle sammen. Ord kan derfor ha ulik verdiladning, enten om de er positive eller negative. Derfor kan dette utvalget

av ungdommer endre språket sitt ut ifra hvem de snakker med, og hvem de snakker til fordi ordets verdiladning ikke har samme betydning.

I dette intervjuutdraget så spesifiserer Petter at han bruker mye ekle og stygge ord blant venner og folk han er komfortable med. Det som kan være en definisjonstolkning er hvorvidt folk han er komfortable med kan være folk som er venner, eller bekjentskap. Axel poengterer at folk han er komfortabel med er folk de er komfortable med. Så definisjonsbegrepene er vennene til Petter og Axel og folk som ikke tar opp samtalen på et senere tidspunkt.

INTERVJUER: Mye ekle, stygge ord. Da hadde jeg jo tenkt.. Dere svarte litt på det neste spørsmålet. I hvilke sammenhenger er det greit å bruke gruppebaserte skjellsord?

PETTER: ja det er da med venner og folk du liksom er komfortable med og som du vet ikke tar ... seg noe vondt med det.

AXEL: Tar opp samtalen.

Ungdommene bruker som oftest gruppebaserte skjellsord i komfortable rammer, og med folk man er komfortable med. Dette kan styrkes ved at i mitt resultat, så finner jeg at det er oftest med venner de bruker gruppebaserte skjellsord. Ungdommene i dette utvalget bruker det som oftest til personer de vet ikke tar seg nær av å bli krenket med gruppebaserte skjellsord og ikke tar opp samtalen i etterkant. Dette kan være et mønster på at de kan tenke over hvem de bruker gruppebaserte skjellsord til, og hvilke settinger de er i. Det kan være en komfortabel setting med bare dette utvalget av ungdommer, men hvis rammene endres, og det er fremmede i bildet, så kan det se ut til at de velger å unngå krenkelse av andre.

Ved dette utvalgets erfaringer med bruken av gruppebaserte skjellsord, så er deres erfaring at de kan bruke det med folk de er komfortable med og venner. Ved at gruppebaserte skjellsord brukes innad i en komfortabel setting, så kan det være et tegn på vennlig spøk og en måte å styrke solidariteten og kameratskapet innad i en gruppe, viser Johannessen i sine studier (Johannessen, 2021, s. 9). Dette kan gjenspeile i mine funn også. Det at Petter og Axel spesifiserer at de ikke ville brukt de «ekle og stygge» ordene til andre enn venner enn folk som

de er komfortable med kan være en måte å kunne styrke samholdet og øke bekjentskap i en gruppe.

Ut ifra dette intervjuutdraget så fremgår det at det vanligvis blir brukt gruppebaserte skjellsord blant vennegjengen. Peter spesifiserer dette ved å si at det er ikke blant de gode vennene de bruker gruppebaserte skjellsord, men folk du stoler på. Ola legger til tilleggsinformasjon at det er noen du vet ikke tar det personlig.

INTERVJUER: Så det er sånne dere regelrett som vanlig bruker det til med vennegjengen da. Ja, men er det gode venner?

PETTER: Trenger ikke å være skikkelig gode venner. men i hvertfall i samme vennegjeng som du stoler på.

OLA: Bare sånn at noen du vet ikke tar det personlig.

Ungdommene trenger ikke å være nødvendigvis gode venner, men de kan være i samme vennegjeng. Så lenge de har kjennskap til de ulike personene, og det er i samme venneomkrets, så er det en komfortabel ramme for å kunne krenke andre i en sosial setting. En viktig faktor for dette utvalget av ungdommer er at de ikke tar det veldig personlig. Det spesifiserer i utdraget både under og over. Så lenge ingen tar seg nær av hva ungdommene i samme vennekrets sier, så er det en faktor for å utvide utvalget av gruppebaserte skjellsord. Det kan hende at krenkelse og latterliggjøring kan ha en innvirkning på sosial verdsettelse.

Ifølge Johannessen (2021) sine funn så er det ofte når humor blir brukt, så vet alle innad i gjengen det. Dette kan spesifiseres ved at Ola sier «Bare sånn at noen du vet ikke tar det personlig». Dette kan være at Ola har kjennskap til de personene han er med akkurat der og da, og vet hva han kan eventuelt si. Dette kan være på grunn av grensesetting eller på grunn av erfaring. Erfaringsmessig så kan han ha hørt at andre har tullet med gruppebaserte skjellsord eller seksualitetsbaserte skjellsord, som åpner for at han også kan gjøre det. Det at han kan gjøre det kan vise til de ordene som har ulik verdiladning, og hvilken aksept han kan få for de.

I dette intervjuutdraget så presiserer Petter at det kan være mulig å snakke uten å bruke gruppebaserte skjellsord, men sier samtidig at det kan være litt vanskelig. Videre så legger Herman til at de vanligste ordene å bruke er «homo» eller «gay».

INTERVJUER: Er det en måte å uttrykke seg på? Det kan legge litt vekt på....

PETTER: Jeg tror det kan være litt vanskelig, men jeg tror det ikke er umulig liksom. Det er nok flere som bruker det mer enn.....

AXEL: andre

PETTER: Denne vennegjengen her liksom....

HERMAN: Det vanligste ordet er jo å bruke homo..... eller gay

Måten å uttrykke seg på kan bli vanskelig for dette utvalget av ungdommer. Som Petter presiserer så er det ikke umulig å snakke uten å bruke skjellsord. Samtidig så spesifiserer han at det kan være litt vanskelig. Det kan ha blitt en så naturlig snakkemåte for denne sosiale gruppen at det er vanskelig å omstille sine vaner. Innad i gruppa så kan det være en vane å bruke grove skjellsord eller gruppebaserte skjellsord mot personer man kjenner. Det vil resultere til en komfortabel setting hvor ungdommene kan snakke uten andre påvirkelser enn grupperammene som er satt. Dette kan variere fra gruppe til gruppe, men som oftest så er det grensesettingen som gjelder i gruppa.

I denne studien så viser det til at bruken av «homo», «gay», og «jøde» er utbredt blant dette utvalget av ungdommer. Dette kan være ord som har ulik verdiladning. Ordene «homo» og «gay» vil ha et samsvar med Slåtten sin undersøkelse om den hyppige bruken av seksualiserte skjellsord i skolen. Johannessen (2021) viser til at hvis en person sier ifra om grensesetting ved bruken av ordet «homo», så kan det være ulike reaksjoner fra gruppen. 1) Gruppen tar ikke vedkommende seriøst på grunn av vedkommende selv var skyldig i bruken av ordet, 2) Vedkommende kunne mulig endre den sosiale dynamikken og 3) Gruppen kan selv tenke at vedkommende er homofil (Johannessen, 2021, s. 10). Dette kan være tre resultater av å si ifra om bruken av ordet «homo». I mine studier så vises ikke dette så tydelig, men dette er et viktig

moment å kunne ta videre. Grunnen til at «homo» blir brukt kan være på grunn av gruppens dynamiske samspill.

Bruken av homo og gay er utbredt i norske skoler. Slåtten (2012) viser til resultater over hvor opptil 40% av guttene og 9 % av jentene på 9 videregående skoler har blitt utsatt for å bli kalt homo på skolen. Dette er høye tall, som kan underbygge mine kvalitative funn. Bruken av «homo» har vokst frem som en måte å kunne benytte seg av humor på. Mitt utvalg av ungdomsskoleelever kan bruke disse ordene uten å tenke over betydningen eller om noen kan tenke seg å bli krenket av det. Myrebøe (2021) gjennomførte en undersøkelse blant lærere om læreres erfaringer med elevers bruk av stereotypier og fordomsuttrykk i klasserommet. I hennes studie så fremgikk det ordene «hore» og «homo» var hverdagslige skjellsord, og peker på bruken av «homo» kan være en erstatning for «faen». Dette kan fremgå i dette utvalget av ungdommer i denne studien kan bruke ordene «homo» og «gay» som en erstatning for andre type ord de ville brukt i samme kontekst.

Bruken av seksualiserte skjellsord er mer utbredt i skolen. Dette viser både mine resultater og kan da understøttes av Slåtten sin studie om homoskjellsord. Mine funn viser at det brukes mest mellom ungdommer som har en tett relasjon til hverandre og vet hvem de kan bruke disse ordene til. Det er generelt oftest i vennegjengen de ville brukt disse ordene. I mitt funn kommer det ikke frem det aspektet om en i vennegjengen hadde hatt en annen legning enn de andre. Det å ha en annen legning kan være en faktor som kan begrense utvalget av gruppebaserte- og kjønnsrelaterte faktorer. I Johannessen (2021) sine resultater viser det at hvis en elev vet at det kan være en medelev som kan ha en annen legning enn de resterende i gruppa, så vil de tenke mer på det, og prøve å tenke på følelsene til denne eleven som har en annen legning. Dette vil vise at legning kan være en faktor som kan begrense utvalget av gruppebaserte skjellsord. Målet ved å bruke gruppebaserte skjellsord er ikke for å krenke noen, men heller om å ha noe å tulle med. Normaliseringen av bruken av gruppe- og kjønnsrelaterte skjellsord vil være mer vanlig å bruke i den daglige tale når disse type ord blir brukt mer hyppig.

5.2 Forståelser av akseptert bruk av gruppebaserte skjellsord

Bruken av gruppebaserte skjellsord har økt i skolen. Dette kan vises fra en undersøkelse to jenter fra Hunstad ungdomsskole gjennomførte (Lysvold & Martinsen, 2020). Skjellsord ble brukt ofte, og ofte rettet mot personer. Men kan det være en naturlig talemåte for dette utvalget av ungdommen? At det er en måte å bygge opp setningene sine på, samtidig for å kunne poengtere poenget de vil få fram med setningen. Som Ljung (1987) skriver om så er banning en måte å kunne bidra til gruppetilhørighet og hvordan det kan styrke samhörigheten i en gruppe.

5.2.1 Gruppebaserte skjellsord som sjargong og humor

Gjennom regjeringens strategi mot hatefulle ytringer, så er de bekymret for omfanget av hatefulle ytringer som brukes på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion eller livssyn, nedsatt funksjonsevne eller seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017, s. 2). Regjeringen er bekymret for bruken av hatefulle ytringer i det sosiale miljøet og hvorvidt det brukes, men brukes alle hatefulle ytringer på en måte som både er krenkende og latterliggjøring av andre, eller kan det brukes som en del av en naturlig talemåte? Det kan bli brukt som en naturlig talemåte eller en måte å kunne bidra med humor, som jeg skal drøfte senere, men ut ifra dette utvalget av ungdommer så kan det bli brukt som en naturlig talemåte. Dette skal jeg vise i mine funn.

INTERVJUER: Hvordan brukes det som oftest? Kan det bli brukt som humor?

AXEL, PETTER, OLA, HERMAN: eeeh, jaa...

PETTER: Det kan bli brukt som kompis. Ey kompis, ey gora.

AXEL: Halla tjukken. Det pleier jeg å bruke på han

Her spør jeg om det gruppebaserte skjellsord kan bli brukt som humor. Det er ikke bare gruppebaserte skjellsord som brukes ved humor. Det kan være generelle negativt ladde ord som kan bli brukt som humor, og hvor grensene går. Det kan være et mønster på at de kan bruke gruppebaserte skjellsord for å kunne «le litt» av hverandre. Hvis de får en reaksjon av

det, så kan de bruke negativt ladde ord flere ganger. Det som spesifiseres igjen er at det kan brukes innad i vennegjengen.

Det trenger nødvendigvis ikke å være gruppebaserte skjellsord som blir brukt i en humoristisk sans. Det kan være for å kunne tøye grensene, og pushe grensene innad i vennegjengen så langt som mulig. En faktor som kan regnes med der er hvor godt man eventuelt kjenner vennene sine, og hvor komfortable man er med dem. Det trenger nødvendigvis ikke å være noen man er med ofte, men om man kan stole på dem. Tillit er en faktor som kan utvide eller begrense utvalget av gruppebaserte skjellsord. Hvordan tilliten brukes kan variere fra gruppe til gruppe, men i dette utvalget av ungdommer, så brukes det for å kunne vite hvem man kan eventuelt «kødde» med.

Ved «kødning» i dette utvalget av ungdommer kan handle om sosial verdsettelse. Sosial verdsettelse ifølge Honneth handler om individets særegenhet (Jakobsen, 2019, s. 360). Dette kan handle om hvordan hvert enkelt individ kan bidra i gruppen, og hvordan en kan bidra. I bruken av gruppebaserte skjellsord, så kan sosial verdsettelse være at man treffer godt med vitsen sin, og hvordan det kan bli godtatt. Sosial verdsettelse vil derfor bidra til hvordan hvert enkelt individ kan bidra til samfunnet (Jakobsen, 2019, s. 360). Derfor vil hvert enkelt individ bidra i gruppa på sin egen måte.

I utdraget under så fremgår det at det er oftest i vennegjengen, og mest for humor. Både Petter og Herman spesifiserer at de liker å tulle helt på grensen. I både Petter og Herman spesifiserer at de pleier å «dra den» så langt som mulig, og kunne tøye grensene så langt som mulig.

INTERVJUER: Ja, som oftest er det i vennegjengen. Litt bare for humor, og gutta kødder. Dra den så langt som mulig da.

PETTER: Jeg pleier å dra den veldig langt

HERMAN: Veldig

Humor er en faktor som kan bidra til at noen får en høyere sosial status enn andre (Johannessen, 2021). Humor blir verdsatt høyt i det sosiale aspektet, og hvis man treffer med sine «vitsen» så vil man få andre til å le. Johannessen (2021) bruker humor aspektet om å ta vitsen så langt som

mulig. Ved å bruke nedsettende humor, og sette ting helt på grensen er dagens humor i sosiale grupper. Ungdommer kan bruke gruppebaserte skjellsord til å sette ting helt på spissen uten å tenke seg om på det historiske aspektet av bruken av gruppebaserte skjellsord (Johannessen, 2021). Humor kan ofte virke begge veier. Hvis en bruker humor og treffer godt på målgruppen, så vil det ofte reflektere til høyere sosial status, men hvis en bruker humor og ikke treffer godt, så kan det bli sett på som kritikk (Johannessen, 2021).

Mine funn kan støttes ved Johannessen (2021) sine funn også. I hennes studier så bruker hun humor som en sosial status. Ved å ha god humor som treffer målgruppen sin, så vil man få høyere status. Dette kan være grunnen til at noen mener at det å bruke gruppebaserte skjellsord for å krenke noen til den ytterste grad kan være et virkemiddel for å kunne reflektere sin egen status innad i den sosiale gruppen. Den sosiale verdsettelsen kan spille inn når dette utvalget av ungdommer bruker gruppebaserte skjellsord. Den sosiale verdsettelsen i gruppen kan føre til tilhørighet og kameratskap innenfor gruppen, og styrke sin posisjon.

For dette utvalget med ungdommer, så spesifiseres det at det er ment som å få inn en latter. Ungdommene i dette studiet bruker ikke krenkelse og gruppebaserte skjellsord for å kunne krenke noen i vennegjengen, men heller bruke det som en måte å le på. Dette kan være en type humor som bygger seg på latterliggjøring av andre, i motsetning til Moldrheims (2021) studiet hvor et funn er selvironi. Ungdommene i dette utvalget bruker heller humor på bekostning av andre, og hvem de kan eventuelt bruke det mot. Det vil derimot være en faktor at du bruker det som latterliggjøring vil være en faktor. Derfor vil det kanskje være at noen er mer utsatt enn andre for humor, hvis det er definerte grupperoller innad i en gruppe. Derfor kan toleransegrensen mellom hvert enkelt menneske være annerledes grunnet den sosiale statusen man oppnår ved å bruke humor konkret.

Det er flere måter å bruke humor på. Selvironi, andregjøring og gruppebaserte skjellsord som kjæle navn er noen måter å bruke humor. Humor kan ha en stor fallhøyde når det brukes, fordi man vet ikke hva slags publikum man har. I mine funn, så bruker ikke dette utvalget av ungdomsskoleelever en type selvironi når de bruker gruppebaserte skjellsord. Det er ofte humor på bekostning av andres hudfarge eller etnisitet. Dette kan være en risikosport. Moldrheims (2021) spesifiserer dette ved hennes funn. Hennes funn er at humor står særdeles sterkt som en

sosial norm, og latterliggjøre, dehumanisere for å nevne noen måter for kommunikasjon hvor det utgår humor. I mine funn så vil det være en bekreftelse på at humor brukes som en kommunikasjonsmåte til å kunne latterliggjøre venner og medelever for å oppnå en sosial status. Jo flere som ler av latterliggjøringen vil kunne være en styrkende bekreftelse for avsenderen.

Humor som en faktor kan være likestilt med etnisitet og hudfarge. Humor kan være mer utbredt, fordi man tenker ofte over hvem man kan krenke. Om det er enten ved hudfarge eller etnisitet. Det vil være en måte å kunne latterliggjøre folk på en annen måte enn bare etnisitet og hudfarge, men kroppslige trekk eller ved å latterliggjøre handlingene til en person. Derfor vil humor være en faktor som kan utvide utvalget av gruppebaserte skjellsord med en god del, og vil kunne brukes oftest og gjentagende i grupper.

Ved bruken av gruppebaserte skjellsord kan godtas eller sanksjoneres så kan humor være en betydelig faktor. Ut ifra datamaterialet så er det ikke ofte at humor sanksjoneres, og det er ofte det kan bli møtt med en reaksjon fra gruppen om at det bare er tull når man velger å si ifra. Det kan være at humor ofte kan godtas fordi det er et resultat av at gruppen har det gøy på bekostning av en person. Den type latterliggjøring vil derfor kategoriseres som humor og vil ikke kunne sanksjoneres. Det vil derfor være en lavere terskel for å eventuelt sanksjonere bruken av gruppebaserte skjellsord i en humoristisk kontekst, og vil ofte bli godtatt.

5.2.2 Gruppebaserte skjellsord som grensetesting og posisjonering

I sosial setting hvor talemåten kan endre seg, så kan det bli brukt sosial banning. Sosial banning er et begrep som ble presentert av Magnus Ljung. Ljung (1987) definerer sosial banning for å styrke tilhørigheten innen en gruppe og sammenhengen mellom sosial banning og gruppesamhold er at det ofte skjer i sosiale grupper. Derfor kan en naturlig talemåte være å bidra med en sosial banning for dette utvalget av ungdommer. Den sosiale banningen kan derfor brukes for å styrke sin tilhørighet innad i gruppen, og en måte å identifisere seg med gruppen gjennom grunnleggende tillit til hverandre. Ved grunnleggende tillit så dannes det selvidentitet og identitet av andre personer og objekter. Derfor kan sosial banning være en måte å kunne bygge sin identitet på og hvordan det bygges en gruppeidentitet.

Hvordan man bruker språket kan være en måte å skille mennesker fra hverandre. Språket skal være et verktøy for å vise forståelse og tilhørighet, men for den som har den rette kompetansen (Eriksen, 2017, s. 47). Derfor kan det å bruke gruppebaserte skjellsord som en naturlig snakkemåte være et verktøy for å vise tilhørighet og forståelse innad i gruppen. Det som kan menes med den rette kompetansen i denne situasjonen kan være at man føler at de man bruker gruppebaserte skjellsord mot kan være mottagelig for det, og ha den rette kompetansen om hvordan avsenderen bruker gruppebaserte skjellsord i en naturlig talemåte. Det kan derfor være at hvis avsender mener at det blir brukt som humor, så forventer han at hele gruppen skal forstå at det blir brukt som humor.

Derfor kan det være en kontekstuell faktor for når dette utvalget av ungdommer endrer talemåte. I en kontekst hvor det er personer som de har en god relasjonell faktor til så vil de kunne bruke gruppebaserte skjellsord i en naturlig talemåte. Det kan dog se litt annerledes ut hvis de befinner seg i en ukjent kontekst og har en annen type relasjon til den personen som man eventuelt snakker med. Dette kan være grunnet at man ikke vet hvordan en fremmed viser reaksjon ved å være en mottager av gruppebasert skjellsord og hvordan en eventuelt reagerer ved å være et direkte offer for latterliggjøring og krenkelse.

Det kan spekuleres om bruken av gruppebaserte skjellsord er en naturlig talemåte for flere av dette utvalget av ungdommer. Kommunikasjonen til ungdommene kan baseres på hvilke gruppebaserte skjellsord en kan bygge setningen seg på. Det kan være at ungdommer bruker gruppebaserte skjellsord som en av hovedordene for å kunne bygge en setning hvor ting kan gi mening. Det kan være en måte på å utrykke sin kommunikasjon og meningen av setningen verbalt.

I Johannesen (2021) sin studie viser det til at skjellsord kan bli brukt for å «kødde» også. Skjellsord kan bidra til gruppetilhørighet, og hvordan skjellsord kan bidra til en underkategori, sosial banning. Ljung (1987) presenterte begrepet «sosial banning». Dette er banning som skal styrke samhørigheten innad i en gruppe. Derfor kan bruken av gruppebaserte skjellsord være en måte å kunne styrke sin sosiale status i gruppa. Det kan derfor være en faktor for en naturlig talemåte i en sosial setting og det kan være at de ikke bruker bare gruppebaserte skjellsord, men

skjellsord generelt. Dette kan være en måte til å bruke banneord som en del av eiendomspronomen.

Kommunikasjon mellom mennesker kan skje både verbalt og ved kroppsspråk. I denne oppgaven så fokuserer jeg på det verbale. Det kan være en faktor at talemåte kan være en stor faktor på hvordan disse ungdommene uttrykker seg i det dagligdagse, og hvordan de bestemmer seg for å kunne ytre sin mening. Ved å uttrykke seg på så bruker dette utvalget av ungdommer at de bruker ordene «homo» og «gay» mest. Dette kan vi se i intervjuutdraget under.

INTERVJUER: Er det en måte å uttrykke seg på? Det kan legge litt vekt på....

PETTER: Jeg tror det kan være litt vanskelig, men jeg tror det ikke er umulig liksom. Det er nok flere som bruker det mer enn....

AXEL: andre

PETTER: Denne vennegjengen her liksom....

HERMAN: Det vanligste ordet er jo å bruke homo..... eller gay

Det å uttrykke seg er en form for å kommunisere med andre. Gruppebaserte skjellsord kan være en måte å uttrykke seg på, og hvordan de eventuelt gjør det. Det kommer frem i resultatet at det er vanlig å bruke ordet «gay» eller «homo» som to måter å kunne legge trykk på setningene sine. Måten disse ungdommene velger å gjøre det på er på en måte for å kunne uttrykke seg på med en naturlig måte. En naturlig måte kan være måten de bygger opp setninger og bruken av gruppebaserte skjellsord blant venner.

Det å bruke «homo» kan være noe som kan markere maskulinitet. Myrebøe (2021) sine funn spesifiserer at i det dynamiske samspillet så kan homofobe uttrykk om hverandre være en rask og effektiv måte å påberope maskulinitet. Dette kan være for dette utvalget av ungdommer at bruken av seksualitetsbaserte skjellsord kan bidra til maskuliniteten og det å bruke ordet «homo» kan bli brukt for å styrke sosial aksept i det dynamiske samspillet. Jo mer man greier å tulle med det, jo mer greier man å kunne få sosial aksept. Seksualiserte skjellsord kan bli brukt som synonymer for andre type ord, for eksempel «idiot», «tulling» og så videre (Johannessen,

2021, s. 11). Derfor kan bruken av «homo» være en erstatning av ulike ord som kan styrke maskuliniteten og ikke svekke den. Det handler om hva slags publikum som er til stede, og hvor godt spøken treffer publikumet.

Igjen, så er det viktig for meg å poengtere at dette utvalgets ungdommer erfaringer og følelser ved bruk av gruppebaserte skjellsord ikke kan trekke generaliserende linjer for dagens ungdom og hvordan deres opplevelser er. Det er dette utvalgets ungdommers erfaringer og følelser som analyserer og ikke et generaliserende blikk på problemstillingen.

Ungdommers bruk av gruppebaserte skjellsord kan ofte variere fra person til person. Ungdommer i dagens samfunn konstruerer ofte sosiale grupper som de kan søke tilknytning i. Innenfor disse gruppene så kan de bruke ulike skjellsord, som både er gruppebaserte og krenkende. For å kunne bidra til en helhetlig begrepsforståelse, så er betydningen av «gora» en hvithudet person. Dette kommer frem i intervjuutdraget under.

INTERVJUER: (...) Hva tenker dere på når jeg sier gruppebaserte skjellsord?

AXEL: Sånn «Gora» og sånn

INTERVJUER: Hva er «gora»?

AXEL: Hviting

PETTER, HERMAN, OLA: Potet

Her beskriver Axel at når han tenker på gruppebaserte skjellsord, så tenker han på ordet «gora». Ordet «gora» sin betydning spesifiserer de resterende i gruppen at det er et begrep for en hvit person. Men i dette intervjuet så bruker de også ordet «potet». Ordet «potet» sin betydning er en hvit person. Fra dette utdraget så ser vi at hele gruppen tenker på gruppebaserte skjellsord som noe som retter seg mot hvite mennesker.

Når dette utvalget av ungdommer beskriver hva de tenker på når jeg spør om gruppebaserte skjellsord, så kan det være at de svarer det samme på grunn av tilhørighet. Tilhørigheten i gruppa kan skape en forbindelse til gruppen og andre relasjoner (Prieur, 2002, s. 7). Når de

tenker på det samme ordet, så kan det bety at de kan ha lik eksponering til gruppebaserte skjellsord. Det at de tenker på det samme kan vise hvor sterk tilknytningen er innad i gruppen, og hvor lenge de har eventuelt kjent hverandre. Språket kan derfor være et verktøy som kan vise tilhørighet innad i gruppen, og hvordan man kan inkluderes (Eriksen, 2017, s. 47).

Under så vises det til at det er ordet «gora» det er snakk om. Petter viser til at han ikke mener vondt ved bruken av gruppebaserte skjellsord, men heller så vil han tro at når han bruker gruppebaserte skjellsord, så er det ofte for «kødd».

INTERVJUER: Det er gora det går i, okey. Hvorfor tror dere det blir brukt gruppebaserte skjellsord?

PETTER: nei jeg tror ikke det er ment sånn skikkelig vondt akkurat. tror det egentlig bare er på kødd.

Her mener Petter at det ikke er ment skikkelig vondt med å bruke gruppebaserte skjellsord. Det kan være at de prøver å bruke humor, og kunne ta vitsen så langt som mulig. Ved å ta vitsen så langt som mulig, så vil du få flere i vennegruppen til å le. Dette er et funn, som kan støttes ved Johannessen (2021) sine funn også. I hennes studier så bruker hun humor som en sosial status. Ved å ha god humor som treffer målgruppen sin, så vil man få høyere status. Dette kan være grunnen til at noen mener at det å bruke gruppebaserte skjellsord for å krenke noen til den ytterste grad kan være et virkemiddel for å kunne reflektere sin egen status innad i den sosiale gruppen.

Ungdommer opplever generelt at det blir brukt gruppebaserte skjellsord innad i den sosiale gruppen de tilhører. Det kan ofte være noen som enten er innafor i gruppa som kan «dra den så langt som mulig». Informantene spesifiserer at det er mellom venner det blir brukt mest, spesielt stygge ord. I en sosial gruppe så vil hvert enkelt individ bidra i sin egen rolle i gruppa. Ethvert sosialt vesen er på et stadig søk etter sosial verdsettelse. I Johannessen (2021) påpekes det at det er et sosialt hierarki i en sosial gruppe. Hvor langt en person greier å «dra den» vil resultere en høyere status ved å bruke humor. Dette kan være krenkelser eller diskriminering på vegne av andre.

Ungdommer opplever generelt at det blir brukt gruppebaserte skjellsord innad i den sosiale gruppen de tilhører. Det kan ofte være noen som enten er innafor i gruppa som kan «dra den så langt som mulig». Informantene spesifiserer at det er mellom venner det blir brukt mest, spesielt stygge ord. I en sosial gruppe så vil hvert enkelt individ bidra i sin egen rolle i gruppa. Ethvert sosialt vesen er på et stadig søk etter sosial verdsettelse. I Johannessen (2021) påpekes det at det er et sosialt hierarki i en sosial gruppe. Hvor langt en person greier å «dra den» vil resultere en høyere status ved å bruke humor. Dette kan være krenkelser eller diskriminering på vegne av andre.

Det er relasjon som er avgjørende for hvorvidt bruken av gruppebaserte skjellsord tolkes som humor eller krenkelse. Relasjon blir en avgjørende faktor for bruken av gruppebaserte skjellsord. Petter spesifiserer at relasjon er en faktor ved bruk av gruppebaserte skjellsord som avgjør hvorvidt bruken av gruppebaserte skjellsord kan godtas eller sanksjoneres. Dette kommer frem i utdraget under;

PETTER: For eksempel..... Det blir tatt som frekt hvis det ikke er fra din vennegjeng da

INTERVJUER: ja, OK, innenfor vennegjengen da. Er da dere bruker mest gruppebaserte skjellsord?

PETTER: Ja, vi bruker masse ekle og stygge ord.

INTERVJUER

PETTER: ja det er da med venner og folk du liksom er komfortable med og som du vet ikke tar ... seg noe vondt med det.

AXEL: Tar opp samtalen.

Frykten for at noen blir såret ved å bruke grovt språkbruk kan tas vekk i sosiale grupper. Du vil ofte «kødde» med vennene dine innad i gruppa, og antar at ingen tar seg nær av det du sier. Som Petter spesifiserer aspektet ved at det handler om å være komfortabel innad i gruppa, og de du kjenner. Det er ofte personer ungdommer kjenner som de bruker gruppebaserte skjellsord og grovt språkbruk mot. Innad i gruppa så kjenner de hverandre, og vet hvor grensene går. Det

kan være at grensene opprettholdes ofte, men kan også krysses. Det kan være faktorer innenfor vennegjengen som gjør at du kan bruke gruppebaserte skjellsord og ikke bli sanksjonert for det. Det kan handle om hvor komfortabel du er med gruppen, og hvem du er med. Dette er relasjonelle faktorer som kan ha en innvirkning på hvem du kan bruke gruppebaserte skjellsord og få godtagelse fra andre at det er greit å bruke.

Den grensen som er satt er at det er greit å bruke gruppebaserte skjellsord innad i gjengen, spesifiserer Petter. Ved at denne grensen er satt, så kan det bli brukt gruppebaserte skjellsord innad i gruppen, og forståelse av denne grensen kan være tydelig for andre. Det som kan være grenseoverskridelse er hvis en lite kjent person som de ikke er komfortable med begynner å bruke gruppebaserte skjellsord, så kan det bli rart i den sosiale dynamikken, og gruppen kan oppfatte det som at denne personen kan overskrive grensene.

I utdraget så fremgår det hvordan Petter, Ola og Axel føler seg når en person innad i gruppen blir kalt ordet «jøde». Petter spesifiserer at hvis han blir kalt «jøde» av en i gjengen, så må han ta igjen. Det vi kan se i utdraget er at når Petter blir angrepet, så kan det ofte resultere til at det kommer et motangrep som krenker enten avsenderen eller noen med relasjon til avsenderen.

INTERVJUER: Hvordan føler du deg når du blir kalt jøde? La oss si at du sitter og spiller. Du gamer med gutta også kaller noen deg «jævla jøde».

PETTER: Da må jeg ta igjen.

INTERVJUER: Du må ta igjen?

PETTER: Da finner jeg ofte en måte sånn...

OLA: Da sier vi ofte sånn «faren din er jøde»

INTERVJUER: Det dere sier er at dere ofte må ta igjen?

AXEL: Alltid. Man ler jo liksom av det...

I dette utdraget av gruppeintervjuet, så handlet det om når grensene krysses. Når det blir brukt et gruppebasert skjellsord når en person gjør noe som trigger en reaksjon fra en annen i den sosiale gruppa. Her ser vi at når Petter blir kalt «jævla jøde» i en komfortabel sosial setting, så føler han på at han må ta igjen. Det er et viktig aspekt å kunne ta igjen, ofte ikke direkte mot den personen som sa det, men da angripes det mot andre relasjoner. Det spesifiseres ved at Ola sier «faren din er jøde» for å kunne ta igjen.

I en rapport som ble publisert av Døving & Moe så ble det presenter at bruken av ordet «jøde» kan ha en sammenheng med at ordet ble ikke oppfattet som alvorlig (Døving & Moe, 2014, s. 72). Dette kan være på grunn av at de ikke mener vondt med det. Dette viser til også at i mine funn så er det ofte at hvis man blir kalt «jøde» så må man ta igjen. Petter poengterer dette med å si «da må jeg ta igjen». Ordet «jøde» kan derfor bli brukt som en type spøk, men kan også være at de kan akseptere en at det blir brukt istedenfor å sanksjonere bruken av ordet. Erfaringen av å være «jøde» kan bety at det å være utsatt og sårbar (Døving & Moe, 2014, s. 77). Det kan derfor bli brukt som et negativt ladd ord, og vil derfor vekke en reaksjon. Hvis dette ungdommene ser sen reaksjon ved bruken av ordet «jøde» så vil det åpne for at de kan bruke det en gang til, fordi det kan være morsomt å se reaksjonen.

Disse ungdommenes opplevelse kan ha en kobling mellom sosial verdsettelse og status innfor gruppen. Dette utvalget kan kjenne en følelse på sosial verdsettelse innad i gruppen hvis de treffer den krenkende humoren de bruker rettet mot en person. Det kan dog fungere motsatt ved at avsenderen av krenkende humor får en motreaksjon fra en innad i gruppen. Dette ser vi ved aspektet «å ta igjen». Det å ta igjen kan være et slags resultat hvor man kan oppfatte den krenkende humoren som støtende, og vil ha en hensikt ved å ta igjen mot avsenderen. Dette kan handle om sosial status innad i gruppen og hvordan man opplever den situasjonen. Det kan dog være når man får ønsket resultat, så kan det bli en faktor for å kunne gjenta samme type handling. Når ønsket resultat oppnås, så er det sosial verdsettelse fra gruppen, og åpner for å normalisere den handlingen på grunnlag av erfaring.

I min studie så viser mine resultater at hvordan man erfarer og opplever gruppebaserte skjellsord kan variere fra gruppe til gruppe. I denne gruppen så handler det om relasjonelle og kontekstuelle faktorer. Opplevelsene til dette utvalget av ungdomsskoleelever kan være en en

kontekstuell faktor, hvor det kan åpne seg for gruppebaserte skjellsord og bruken av de avhengig av konteksten disse ungdommene befinner seg i. Det kan være et sosialt samvær, eller i et rom hvor konteksten tillater sånne type ord. I forhold til Johannessen sine funn så vil det ofte være grupper som har lik humor og sans for humor det brukes gruppebaserte skjellsord og stereotypier til. Min studie viser hva slags kontekstuelle og relasjonelle faktorer som kan bidra til enten bruken av gruppebaserte skjellsord og utvalget av dem. Det kontekstuelle og relasjonelle kan gå hånd i hånd med hverandre, men det kan være en forskjell mellom dem.

5.3 Forståelser av faktorer som begrenser akseptert bruk av gruppebaserte skjellsord

I dette delkapitlet så skal jeg forklare balansen mellom grensesetting og grenseoverskridelse og etnisitet, hudfarge og relasjon og fravær av relasjon som begrensende faktorer. Her vil det forekomme en analyse av hvor grensesettingen blir satt i dette utvalget av ungdommer, og hvilke begrensende faktorer som kan begrense akseptert bruk av gruppebaserte skjellsord.

5.3.1 Hårfin balanse mellom grensesetting og grenseoverskridelse

Disse ungdommenes opplevelse av eksponering av gruppebaserte skjellsord handler om å kunne teste grensesetting så langt som mulig. Ungdommene nevner her at det er ikke alltid nødvendigvis greit å bruke gruppebaserte skjellsord mot hverandre. Det ungdommene spesifiserer med sine opplevelser er at hvis de blir utsatt for gruppebaserte skjellsord, så handler det om å kunne hevne seg med å rettfærdiggjøre bruken av gruppebaserte skjellsord. I mine funn, så er det ikke bare en viss etnisitet som blir utsatt for gruppebaserte skjellsord, dette er annerledes fra Johannessen sine funn. Det kan være ulike faktorer til dette. Ungdomsskoleelevene jeg intervjuet kan komme fra en mangfoldig skole, og med møte av andre kulturer, så blir det ikke ofte krenket ut ifra en hudfarge eller etnisitet, men heller et resultat av å kunne tøyse grensene så langt som mulig. Men hva skjer når grensene blir tøyd så langt at hevnaksjon blir resultatet av bruken av gruppebaserte skjellsord, altså å sanksjonere bruken av gruppebaserte skjellsord.

I intervjuutdraget under så diskuteres det om grensesetting og grenseoverskridelse. Det diskuteres mellom Petter, Ola og Axel om hvor grensene går. Det er ofte ikke vondt ment, som Axel påpeker. Men noen ganger så kan det bli «real» som Axel sier litt senere.

INTERVJUER: Hva handler det om å ta igjen?

PETTER: At han ikke skal få lov til å si noe mote meg uten at han skal få igjen.

AXEL: Det er ikke som at.... Det er ikke sånn at Petter prøver å få Herman til å begynne å grine. Av og til hehehehe...

OLA: Det er bare å få inn en latter.

AXEL: Det er ikke vondt ment på en måte

PETTER: Eyy, noen ganger mener jeg litt vondt

AXEL: Det kan bli real og da.

AXEL: Det handler om hvilke setting man bruker det i. For eksempel hvis Petter dør på fortnite, så kaller han Herman «jævla jøde».

Ungdommers opplevelse av bruken av gruppebaserte skjellsord skjer ofte når de skal heve seg over hverandre. De to siste utdragene fra gruppeintervjuet viser hva som skjer hvis de havner i en setting hvor de opplever at de blir brukt gruppebaserte skjellsord mot. Informantene opplever de fleste gruppebaserte skjellsord som ikke vondt ment, men noen ganger så kan grenser krysses. Petter spesifiserer at noen ganger så kan han mene det han sier. Dette kan ofte resultere til at noen bruker gruppebaserte skjellsord i sosiale settinger. Her når de sitter og spiller. Når Petter dør på «fortnite» så kan det ofte resultere til at han kaller Herman «jævla jøde» ut ifra det som skjer i spillet. Det er ikke vondt ment som informantene sier, men det er bare for å få inn en latter.

Dette kan vise at det ikke er en relasjonell faktor, men heller en kontekstuell faktor. Konteksten her er at disse ungdomsskoleelevene sitter og spiller sammen i fritiden sin, og for å uttrykke sin misnøye, så er det enklere å si det over nettet. Konteksten vil legge noen rammer for denne

gruppen og hvilke ord det kan brukes. Hvis det eventuelt kategoriserer en stereotypisk handling på spillet, så vil det være en faktor som bestemmes på grunn av konteksten.

Men det er ikke ofte bare å få inn en latter. Informantene spesifiserer at det ikke bare handler om å være morsom, men det kan også bli «real». Det å bruke ordet «real» kan være at de mener det de sier. Her kan vi se at opplevelsen kan endres ut ifra de grensene som settes innad i gruppa. Det er ikke bare morsomt og humor i all opplevelse av bruken av gruppebaserte skjellsord, men det kan gå over til noe som kan bli en konflikt mellom to parter. For dette utvalget av ungdom så handler det kanskje om noe annet, og vise de andre i den sosiale gruppen hvor en eventuell grense går.

Skolen kan iverksette tiltak som kan være et virkemiddel for å kunne hindre eller minimere bruk av gruppebaserte skjellsord. Skolen vil kunne være en arena hvor ungdommer danner erfaringer og opplevelser ved bruken av gruppebaserte skjellsord. Dette kan forekomme på ulike sosiale arenaer, og skolen kan være en av dem.

Aspektet ved å ta igjen er en opplevelse hos ungdommer. Hvordan de opplever det å være mottaker av gruppebaserte skjellsord kan være en opplevelse som trigger en reaksjon. I utdraget over, så ser vi at når det handler om å ta igjen, så handler det om at personen som er avsender av gruppebaserte skjellsord skal ikke kunne få lov til å si sånne ord uten å få konsekvenser. Der setter Petter grensen ved å markere seg selv. Petter kan markere ved å kunne si noe like stygt tilbake, eller enda styggere. Dette kan vi se ved at Axel spesifiserer at Petter ikke skal få Herman til å gråte, men heller markere seg selv, og hvor grensesettingen er satt.

Hevnaksjon kan være en faktor når ungdommer opplever gruppebaserte skjellsord. Det kan være ment som latter, men når du er mottager av krenkelse av enhver form, så kan det oppfattes som en invitasjon til å kunne si noe tilbake som krenker en annen eller en annens relasjon. I intervjuutdraget under så spesifiserer Axel, Petter og Ola at de må ta igjen.

INTERVJUER: Det dere sier er at dere ofte må ta igjen?

AXEL: Alltid. Man ler jo liksom av det

PETTER: For eksempel hvis han hadde kalt meg jøde, så hadde jeg sagt ett eller annet om moren hans.

OLA: Bretta mora di eller no

En opplevelse av hvordan informantene føler når de blir krenket kan være, som sagt hevnaksjon, for å kunne sette grenser på hvor en eventuell språklig toleranse går. Dette kan gå utover gruppedynamikk og danne grupperoller. Dette kan være en viktig opplevelse på hvordan ungdommer følelser kan utvikle seg til spesifikke skjellsord og terskelen til å bruke det videre. Her ser vi at det er en klar beskjed til avsender av krenkelse skal være beredt på å motta et motsvar fra den personen vedkommende velger å krenke. Hvis man sier et negativt ladd ord som krenker noen, så må man kunne forvente at motparten kan komme til å krenke enten avsender eller noen avsender har relasjon til. Dette kan være fordi de vil tøyse grensen enda lenger enn det som er allerede gjort.

Det kan se ut til at det er en konkurranse mellom avsender og mottaker om hvem som kan krenke hverandre hardest og mest brutalt utover enten seg selv eller relasjoner. Det viser til at disse grensene kan strekkes så langt som mulig, men det kan ses fra dette utdraget at mottaker kan føle seg krenket. Som en reaksjon av krenkelsen så kan mottaker svare med å krenke avsenderen enda grovere enn det som var opprinnelig ment. Dette kan være en antagelse på en følelse mottakeren kan ha.

I utdraget under så spesifiseres det at det kan være noen settinger som er mer aktuelle å bruke gruppebaserte skjellsord. Som tidligere i avhandlingen, så vises det til at ordet «homo» blir brukt, men også «jøde».

INTERVJUER: I hvilke settinger? Når og hvor bruker dere det eventuelt?

AXEL: Sånn liksom.... Homo..... Det er et sånt skjellsord

PETTER: Jøde også, blir brukt en del. Det er på en måte ikke noe mot jødene, det er bare..... Jeg vet ikke hehe.

«Jøde» har blitt brukt som et skjellsord, men «jøde» som et negativt ladd ord blir brukt oftere enn «neger» (Hasund, 2017, s. 6). Dette kan være at hudfarge som en faktor kan spille inn. Både «neger» og «jøde» har et historisk syn på hvordan de kan bli brukt. I mitt datamateriale, så kommer det frem at «jøde» blir brukt oftere enn «neger», og ofte i resultat av hevnaksjon. Derfor vil det bli brukt «jøde» fremfor «neger». Dette kan være på grunn av normaliseringen og hvordan man bruker disse ulike ordene. «Jøde» og «homo» kan være ord som blir brukt som for å kunne definere grensene innad i en gruppe, og sette grensen så høyt opp som gruppen tillater. Det kan dog ikke være en person som setter grensen, men hvis disse ordene blir brukt en gang og styrker sosial aksept, så vil det åpne for å kunne bli brukt flere ganger.

Det som Petter spesifiserer, er at han ikke ville brukt ordet «jøde» mot en person som hadde jødisk bakgrunn. Han ville brukt det på en måte hvor han kunne få sosial aksept, og hvordan han kan skape latter i gruppen. Dette er i samsvar med Johannessen sitt funn at informantene hennes ville ikke brukt det mot en person de visste hadde en annen bakgrunn som kunne være et sensitivt tema (Johannessen, 2021, s. 11). Det som kan åpne for bruken av gruppebaserte skjellsord og seksualitetsbaserte skjellsord vil være hvis en person med den bakgrunnen bruker det som en type selvhumor, og påpeker seg selv som offer. Dette kan være fordi denne personen ønsker sosial aksept, og ikke en stigmatisering rundt begrepet. Det vil derfor være en måte å kunne normalisere bruken av ordet «jøde».

Ordet «jøde» er også et av de første gruppebaserte skjellsordene som kommer frem når jeg spør informantene om de har kjennskap til noen gruppebaserte skjellsord. «Jøde» blir påpekt som et ord som oftere blir brukt enn «neger» og andre skjellsord. Dette kan være under spill eller sosiale settinger hvor det kan innebære at det å kalle noen «jøde» kan kategorisere en handling eller en bevisst måte å uttrykke sitt sinne på. Dette kan påpekes ved dette sitatet:

INTERVJUER: Hvordan føler du deg når du blir kalt jøde? La oss si at du sitter og spiller. Du gamer med gutta også kaller noen deg «jævla jøde».

PETTER: Da må jeg ta igjen.

Her kan vi se at ordet «jøde» kan være et negativt ladd ord, som kan vekke en sinnefølelse som kan rettferdiggjøre hevnaksjon. Språket markerer en grense for hvordan man kan uttrykke seg

(Prieur, 2002, s. 5). Uttrykkelsen kan forekomme gjennom verbal kommunikasjon med andre, og gruppebaserte skjellsord kan bli kommunisert gjennom verbal kommunikasjon (Prieur, 2002, s. 7). Derfor kan hatefulle ytringer være ord som bygger fordommer, forestillinger og stereotyper om grupper (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017, s. 8). Ordet «Jøde» kan derfor være et gruppebasert skjellsord som kan ha en fordom mot en spesifikk handling i spillet.

5.3.2 Etnisitet, hudfarge og relasjon og fravær av relasjon som begrensende faktorer

Etnisitet, hudfarge og relasjon og fravær av relasjon kan være begrensende faktorer. Begrensende faktorer kan være faktorer som kan hindre en fra å oppføre seg «normalt». For denne oppgaven, så vil det ha en betydning om hvilke faktorer som kan spille inn, og hvor mye det kan bli brukt.

I dette intervjuutdraget så fremgår det at ordet «gora» ikke blir brukt for å mene vondt, men kan brukes for å tulle med. Petter spesifiserer at det bare er for «kødd». Det han mener med «kødd» skriver jeg om under.

INTERVJUER: Det er gora det går i, okey. Hvorfor tror dere det blir brukt gruppebaserte skjellsord?

PETTER: nei jeg tror ikke det er ment sånn skikkelig vondt akkurat. tror det egentlig bare er på kødd.

Her mener Petter at det ikke er ment skikkelig vondt med å bruke gruppebaserte skjellsord. Det kan være at de prøver å bruke humor, og kunne ta vitsen så langt som mulig. Ved å ta vitsen så langt som mulig, så vil du få flere i vennegruppen til å le. Dette er et funn, som kan støttes ved Johannessen (2021) sine funn også. I hennes studier så bruker hun humor som en sosial status. Ved å ha god humor som treffer målgruppen sin, så vil man få høyere status. Dette kan være grunnen til at noen mener at det å bruke gruppebaserte skjellsord for å krenke noen til den ytterste grad kan være et virkemiddel for å kunne reflektere sin egen status innad i den sosiale gruppen.

Ungdommer opplever generelt at det blir brukt gruppebaserte skjellsord innad i den sosiale gruppen de tilhører. Det kan ofte være noen som enten er innafor i gruppa som kan «dra den så langt som mulig». Informantene spesifiserer at det er mellom venner det blir brukt mest, spesielt stygge ord. I en sosial gruppe så vil hvert enkelt individ bidra i sin egen rolle i gruppa. Ethvert sosialt vesen er på et stadig søk etter sosial verdsettelse. I Johannessen (2021) påpekes det at det er et sosialt hierarki i en sosial gruppe. Hvor langt en person greier å «dra den» vil resultere en høyere status ved å bruke humor. Dette kan være krenkelser eller diskriminering på vegne av andre.

I intervjuutdraget under så diskuterer vi hva som kan være begrensende faktorer for å bruke gruppebaserte skjellsord. Her spesifiserer Petter at en person som han ikke kjenner kan ikke kalle han «gora», og det kan komme en reaksjon

INTERVJUER: Hvis det ikke er greit for da hvite personer å bruke ordet neger, og hvis man vrir på den, kan da svarte personer bruke gora?

PETTER: ikke en jeg ikke kjenner

INTERVJUER: En du ikke kjenner?

PETTER: Hvis det kommer en svart person til meg og sier Gora, så blir jeg sur, da kan det hende at jeg må slå litt. Men hvis det er en jeg kjenner kommer bort og sier Gora, så går det bra.

INTERVJUER: Så da er det ofte i vennegjengen.

PETTER: I vennegjengen alltid. Hvis det er noen du ikke kjenner så er det bare å kline den rett ned.

Her kan vi se at det er et forhold som begrenser utvalget av gruppebaserte skjellsord. I dette utdraget av gruppeintervjuet, så kan vi se klare linjer på hva som kan begrense utvalget av gruppebaserte skjellsord i forskjellige kontekster. Det kan være hudfarger, eller etnisitet, for å nevne noen markører. Hvis en person som er hvit ikke kan bruke ordet «neger», kan en mørkhudet person bruke ordet «Gora». Dette kan være på grunn av at ordet. «neger» har et

historisk perspektiv om å være en minoritetsgruppe. Informantene spesifiserer at hvis det er en fremmed person som kommer bort og kaller dem «gora», så vil det trigge en reaksjon. Denne reaksjonen trigges ofte i resultat av sinne for denne gruppen.

I utdraget ser vi at det er relasjonelle faktorer som kan være med å bestemme hvem som kan bruke hvilke gruppebaserte skjellsord. Hvilken relasjon du har til vedkommende kan være en faktor som kan både utvide eller begrense utvalget av gruppebaserte skjellsord, og eventuelt hvem du kan snakke med. Hvis relasjonen mellom avsender og mottaker er god, så kan det åpne for å bruke gruppebaserte skjellsord. Hvis relasjonen er relativt ukjent, eller dårlig, så vil det være ventet at avsender av latterliggjøring eller krenkelse, vil kunne få en slags type reaksjon fra mottakeren.

I resultatene så vil det vise at den type rasistisk humor kan få konsekvenser, særlig hvis det er lite relasjonelle bånd til stede. Dette kan vise at det relasjonelle mellom to personer kan være en faktor som kan bestemme hvem man kan bruke gruppebaserte skjellsord mot. Det kan dog bestemmes av hvilke markører som kan oppstå. Her vil det være at markørene i dette funnet kan være hudfarge og det er åpenbart for alle hva slags ord man ikke kan bruke til en fremmed.

Hudfarge er en tydelig markør som markerer ulikhet (Eriksen, 2017, s. 34). Dette er en markør som er tydelig for alle sammen i samfunnet, og kan markere gruppetilhørighet. Hudfarge er en faktor som kan bidra til en humor innad dette utvalget av ungdommer. Hudfarge kan brukes på forskjellige måter når det gjelder krenkende humor. Enten for å kunne karakterisere stereotypier eller for å kunne latterliggjøre på bekostning av andre. I Johannessen sin studie viser det til at det kan ofte være at det starter med selvironi om sin egen hudfarge og krenkelse av seg selv som kan tillate at andre gjør det. Dette kan være en katalysator for å kunne bruke gruppebaserte skjellsord direkte knyttet mot en stereotypi eller hudfarge.

I forhold med hudfarge, så er etnisitet en skjult faktor. For å kunne bruke etnisitet i gruppebaserte skjellsord, så må man kjenne personen. Etnisitet kommer ikke like tydelig fram som hudfarge. Etnisitet er en skjult markør som er vanskelig å vite om før man har blitt eventuelt fortalt at en i vennegjengen har en annerledes etnisitet enn majoriteten. Som jeg skriver i avsnittet over, så kan det være ulike måter å få vite om etnisiteten. Dette kan være ved selvironi

eller ved å si at vedkommende har en annen etnisitet enn de andre. Ifølge Kowalski (2000) er det ofte de personer med nærmeste relasjon til seg selv, så er det de som burde vite hvilke emner som er potensielt sensitive eller sårt innad i gruppa. Da vil man gjerne unngå å kunne latterliggjøre eller bruke disse temaene.

I intervjuutdraget under så fremgår det at relasjonen kan være en faktor for å kunne bruke relasjon som en begrensende faktor. Ola spesifiserer at hvis han kjenner en person med en annen etnisitet så åpner det for at han kan bruke andre «kallenavn» på vennene hans.

OLA: Liksom... Si for eksempel.... Jeg da er kompis med en franskmann, ikke sant, jeg kan kalle han baguett eller noe sånt

INTERVJUER: Så det du sier er da at etnisitet kan da utvide valgalternativene til hva man kan kalle en person?

AXEL, HERMAN OG PETTER: Ja

Etnisitet kan være en faktor som både kan begrense eller utvide utvalget av gruppebaserte skjellsord. Her spesifiseres det at hvis en person har en etnisk opprinnelse, så kan han bli navngitt ved ulike etniske og kulturelle ting som har en tilknytning til den opprinnelige etnisitet. Ola spesifiserer at hvis han er kompis med en person med etnisk opprinnelse, så kan han navngi kompisen ved bruk av metaforer. En baguett er en typisk fransk stereotypi ved at alle franskmenn spiser baguetter. Dette kan være en måte å snakke på innad i en sosial gruppe. Det relasjonelle mellom disse to kan bidra til utvalget av gruppebaserte skjellsord og hvilke skjellsord man kan eventuelt bruke til hverandre. Det vil være en faktor som kan gi generelle stereotypier.

Dette kan være en måte å kunne bruke en metafor for en stereotypi som kan være utbredt i vennegjengen. Fordommer og stereotypier kan forme ordene vi velger å bruke og derfor kunne forme ens bilde av hvilke ord man kan bruke i en sosial setting, hvor den sosiale gruppen tillater disse ordene. Det kan være at de ikke tenker bevisst over hvilke ord som de skal bruke, men baserer sitt ordvalg på stereotypier og fordommer.

Intervjuutdraget under viser om Petter, Axel og Herman har noen tanker om etnisitet når de bruker gruppebaserte skjellsord. Det blir en diskusjon om dette, og de kommer til enighet at de tenker over etnisiteten til en person når de bruker gruppebaserte skjellsord.

INTERVJUER: Har du noen erfaringer, for eksempel i vennegjengen, tenker du ofte over etnisiteten til folk når du bruker gruppebaserte skjellsord?

PETTER: Nei

AXEL: jo

HERMAN: Man gjør på en måte det

PETTER: Du kan ikke gå bort til en som kommer fra Afrika, eller no og «Ey gora», liksom. Det blir jo....

HERMAN: Det var det du mente. Ja, men da nei.

Det at disse ungdommene tenker på etnisitet når de bruker gruppebaserte skjellsord kan være av ulike grunner. Som Eriksen (2017) nevner, så kan det å tenke over etnisiteten til en annen person gi en tilnærming om vennskapelig erting om bakgrunnsland. I denne studien så vises det til at ordet «gora» kan bli brukt mot hvithudete mennesker og som en fellesbetegnelse. Derfor kan etnisitet være en måte som kan både begrense og utvide de gruppebaserte skjellsord som kan bli brukt. Dette kan være en relasjonell faktor som kan åpne dette med en type humor som selvhumor eller erfaring med denne type humor.

I denne sosiale gruppen tenker de over etnisitet som en faktor. Dette kan være en bevissthet rundt erfaringer med gruppebaserte skjellsord. Herman poengterer at man tenker på etnisitet på en måte. Det kan være at informantene ikke bevisst tenker på det, men det kan heller være en skjult faktor. Petter mener at man kan ikke gå bort til en mørkhudet person og kalle vedkommende «gora». Gora som jeg har skrevet tidligere er et utenlandsk ord som betyr hviting. Det ville vært helt unaturlig, påpeker Petter. Etnisitet og hudfarge kan bli en faktor som ungdommer tenker over når de skal bruke gruppebaserte skjellsord.

I utdraget under så fremgår det at det ikke er en hensikt å bruke nedsettende gruppebaserte skjellsord mot en person med lik hudfarge. Axel påpeker at det blir rart å kalle en person med lik hudfarge ordet «gora» Han viser til at han ikke ville angrepet en av sine egne.

INTERVJUER: Mhm, da går jeg videre. Da er det ikke greit å bruke til andre personer, men hvordan føler du deg når du bruker ordet «gora» til en etnisk nordmann, eller hvit person?

PETTER: Jeg gjør ikke det. Det er som å kaste stein på glasset i huset.

INTERVJUER: Ja, da er det ofte, la oss si for eksempel, da er det ikke greit å bruke «gora» mot sine egne da, ikke sant? Er det det du prøver å påpeke?

AXEL: Det blir litt rart.

PETTER: Det er ikke det at ikke er greit, men det er på en måte ikke vits.

Det blir på en måte feil å kalle folk med lik hudfarge et nedsettende gruppebasert skjellsord, ifølge informantene. Hvis en hvit person skulle kalt en annen hvit person «Gora», så ville det vært litt rart som Petter påpeker. Petter kommer med en metafor om en situasjon hvor en skal kalle en person med lik hudfarge et nedsettende gruppebasert skjellsord. Sånn vi kan tolke det er at de helst ikke vil bruke ord med negative betydninger til personer som de har felles markører med, for eksempel hudfarge. Som det påpekes i utdraget over, så har det liten hensikt å kunne latterliggjøre sine egne.

Siden gruppebaserte skjellsord er hatefulle ytringer som er hatefulle eller diskriminerende, så vil det ikke være hensiktsmessig å kalle en av sine «egne» et gruppebasert skjellsord. Hvis man velger å bruke et gruppebasert skjellsord mot en av sine egne, så kan det være andre faktorer enn en sterk følelse av hat mot sin egen gruppe, men heller en følelse av hat mot en person heller en sin egen etniske gruppe. Dette utvalget av ungdommer viser antydninger til å bruke gruppebaserte skjellsord til folk med samme etnisitet og hudfarge vil være meningsløst. Dette kan være antydninger til at de ofte bruker gruppebaserte skjellsord til folk med en annen etnisitet og hudfarge. Det trenger nødvendigvis ikke å bli brukt til folk med annerledes hudfarge, men det kan være at det holder med at det er en annen etnisitet.

I intervjuutdraget så spesifiserer Petter at det å likestille ordet «svarting» og «gora» er greit. Det kan være på grunn av det historiske bakgrunnen av ordene. Her nevner Petter at hvis en person med en annen hudfarge skulle kommet og kalt han «gora», så ville det vært det samme som å kalle en mørkhudet person «svarting».

INTERVJUER: Så nevnte du at det ikke er greit å bruke noen ganger.

PETTER: Hvis en person kommer og sier «ey gora», så er det det samme som om jeg skulle sagt til en svarting «ey svarting» for eksempel. Mener jeg ihvertfall.

I Johannessen (2021) sine funn så vises det at det er de med god relasjon som kan normalisere bruken av gruppebaserte skjellsord, og bruke gruppebaserte skjellsord rettet mot hudfarge. I mine funn så fremkommer det at den relasjonelle kontakten kan være noenlunde god for å bruke gruppebaserte skjellsord som er basert på hudfarge. Derfor vil det være en relasjonell faktor ved bruk av gruppebaserte skjellsord til en person. Det kan være gitte rammer som har blitt satt om hvilke ord man kan bruke og ikke bruke. Petter bruker ordet «svarting» for å sammenligne det med ordet «gora» Det kan være at i en sosial setting, så sidestiller han disse to ordene med hverandre. Dette kan ha noe med ordets verdiladning, og hvordan det blir brukt. Blir det brukt som humor, krenkelse eller latterliggjøring. Dette er opp til gruppas oppfatning om ordenes verdiladning og hvor de eventuelt kan bli brukt.

Dette kan være på grunn av hvordan ordet er ladet og hvordan man eventuelt bruker det. Det kan være et annet aspekt ved det hvis «neger» brukes bevisst. Hvis ordet brukes bevisst, så kan det være de relasjonelle faktorene som kan spille inn. Hvor god relasjon du har med mottaker av ordet «neger» vil definere om du kan bruke dette ordet. Det relasjonelle kan være en faktor om hvilke gruppebaserte skjellsord du kan bruke for å styrke den sosiale aksepten. Petter viser til at hvis en mørkhudet person kaller han «gora» så vil det være det samme som, for han, å si «svarting» til en mørkhudet person. Dette kan fremkomme som om at Petter ikke kjenner denne personen, og har en svak relasjon til denne person. Det kunne dog vært annerledes hvis Petter hadde hatt en annerledes relasjon til avsenderen.

Under så sammenligner Petter og Axel bruken av ordet «my nigga» og dens betydning. Vi diskuterer hvorvidt det er en begrensning av å kunne bruke det ordet til hverandre. Det vi kan se er at de er litt nølende ved bruken av ordet.

INTERVJUER: For eksempel, i USA så bruker de «my nigga». Har dere noe erfaring med det her? For eksempel....

*PETTER: Ikke jeg, men jeg har hørt det. Eeeh.... Det er ganske.... Jeg kan bli kalt det liksom, det er ikke sånn at jeg..... *latter**

INTERVJUER: Du føler kanskje litt begrensninger der kanskje? At du ikke kan bruke det eventuelt?

AXEL: tTja

PETTER: Det er ikke sånn kjempe trist å bruke det ordet liksom.

INTERVJUER: Så du ville ikke gått bort til Axel og sagt «my nigga»?

PETTER: Nei, det gir på en måte ikke veldig mye mening.

PETTER: Selv om han på en måte er my.....

Hvis man skal sammenligne ordet «svarting» med ordet «neger», så kan «svarting» brukes på grunn av man ikke tenker på det historiske aspektet ved ordet «neger». Det kan dog være annerledes hvis man bruker «neger». Fra dette utsagnet, så kan Petter bli kalt «my nigga», men han ville ikke brukt det selv. Han føler at det er noen begrensninger når han kan eller vil bruke «neger». Som det påpekes i utdraget, så ville det vært unaturlig å kalle hvit person «my nigga» selv om det ville blitt brukt som et begrep for å betegne en nær venn. Fra dette utdraget, så ser vi at det blir vist nøling ved bruken av ordet. Dette gjenspeiler den pausen som vises når Petter skal si ordet «neger».

Det at Petter ikke vil bruke ordet «my nigga» til sine venner kan være av ulike grunner. Det kan være fordi at han føler at han ikke kan bruke det ordet på grunn av dens betydning, og hans hudfarge. Petter spesifiserer at det ikke hadde gitt veldig mye mening, men heller brukt et annet

ord enn «nigga». Som Johannessen (2021) viser til så blir det ofte brukt humor basert på hudfarge mot folk som har den type hudfarge. I hennes funn så spesifiserer hun at det er for å bruke mot en konkret handling eller stereotypi. Grunnen til at Petter velger å ikke bruke det nå, kan være på grunn av hans hudfarge eller mottakers hudfarge.

Her snakker vi om gruppebaserte og hvilke faktorer som kan ha en påvirkning på utvalget av gruppebaserte skjellsord. I dette sitatet, så blir Sander spurt om hans etnisitet begrenser utvalget av gruppebaserte skjellsord han kan bruke mot andre medelever

INTERVJUER: Hvordan føler du deg når du bruker gruppebaserte skjellsord?

SANDER: Det føles litt feil å bruke, hvertfall for meg. Jeg vet ikke, men det føles ikke riktig.

Han sier at det føles feil å bruke visse ord, og det føles feil ut for han å bruke det. Dette går på det relasjonelle for denne informanten. Hans opplevelse av gruppebaserte skjellsord kan knyttes opp mot hvordan samfunnet kan enten tolerere at en med hans etnisitet og hudfarge kan tillates å bruke gruppebaserte skjellsord basert på hudfarge. Sånn som jeg tolker dette er at han vil unngå å bruke gruppebaserte skjellsord som krenke på bakgrunn av etnisitet og hudfarge. Så hans naturlige talemåte kan være annerledes enn medelevenes sine.

Dette viser til at etnisitet og hudfarge kan være to faktorer som kan begrense eller utvide utvalget av gruppebaserte skjellsord. Prieur (2002) skriver om markører som kan identifisere en person, og hvordan det kan brukes som en faktor til å kunne forme seg selv. Dette kan bli brukt ved etnisitet kan være en markør og faktor som kan utvide eller begrense utvalget av gruppebaserte skjellsord. I tillegg til dette så kan det sette grenser for hvilke ord en kan bruke og eventuelt mot hvem.

I Johannessen (2021) så kommer det frem i hennes resultater at det var ofte de hvithudede som brukte gruppebaserte skjellsord til ungdommer med minoritetsbakgrunn. Dette kan være for å kategorisere en bevisst handling, eller en stereotypi som kunne være bygget på en fordom. Hvis vi sammenligner hennes datamaterialet med mitt, så vil mine resultater vise at etnisitet kan være en faktor som kan både begrense og utvide bruken av gruppebaserte skjellsord. Dette kan være på grunn av en fordom bygget opp av stereotypier. Derfor vil mine resultater kunne finne en korrelasjon med Johannessen sin studie.

6 Besvarelse av forskningsspørsmålene

Denne oppgaven handler om hvilke forståelser og erfaringer har et utvalg ungdomsskoleelever med bruken av gruppebaserte skjellsord og hvilke faktorer oppgir de kan påvirke bruk av gruppebaserte skjellsord som kan godtas eller sanksjoneres? Som en avgrensning av denne problemstillingen, så tar oppgaven utgangspunkt i tre forskningsspørsmål som kan hjelpe med å besvare problemstillingen. Disse vil diskuteres i dette kapitlet: 1) Hvordan var et utvalg av ungdommers erfaringer og følelser ved bruk av gruppebaserte skjellsord? 2) Hvilke eventuelle faktorer bidro til utvalg av gruppebaserte skjellsord? 3) Hvilke faktorer kan sanksjonere eller bidra til grenseoverskridelse bruken av gruppebaserte skjellsord?

6.1 Hvilke erfaringer har et utvalg av ungdommer med at gruppebaserte skjellsord brukes?

Dette utvalget av ungdommer har både erfart og opplevd gruppebaserte skjellsord. Deres erfaringer oppstår fra det sosiale miljøet. Erfaringene som disse ungdommene presenterer i datamaterialet, viser at de har både brukt og vært mottager av gruppebaserte skjellsord i tidligere opplevelser. Ungdommene i dette utvalget har erfaringer som kan oppstå i forskjellige kontekster. De kontekstuelle faktorene som spiller inn kan være med å virke inn på hvilke erfaringer disse ungdommene har med gruppebaserte skjellsord, og når det eventuelt brukes.

I denne studien kom det frem at dette utvalgets ungdommers erfaringer kunne stamme fra kontekstuelle og relasjonelle faktorer. Disse to faktorene kan gå hånd i hånd, men samtidig være separate faktorer fra hverandre. De kontekstuelle faktorene kan være den konteksten, og omgivelser som kan utvide eller begrense både ordvalg og bruk av gruppebaserte skjellsord. Det vil med andre ord si at hvis det er de rammer som kan være satt på plass som kan åpne for bruken av gruppebaserte skjellsord. En kontekst hvor det oppgis at det brukes gruppebaserte skjellsord er i skolegården, og blant bekjente. Utvalget av ungdommer spesifiserer at det ikke trenger å være godt kjente medelever, men de kan være bekjente for å kunne bruke gruppebaserte skjellsord i en kontekstuell faktor.

De relasjonelle erfaringene viser til de relasjoner som kan brukes for å enten begrense eller utvide bruken og utvalget av gruppebaserte skjellsord. Dette kan være at hvis en elev kjenner

til etnisiteten til en annen elev, så kan utvalget av gruppebaserte skjellsord kunne utvides. Ved å ha en relasjonell kjennskap til en annens bakgrunn, og hvilke faktorer som kan være til stede for det relasjonelle vil kunne være en faktor som kan både begrense og utvide bruken og utvalget av gruppebaserte skjellsord. Dette spesifiseres i analysen hvor en informant i dette utvalget nevner at hvis han vet om at en elev har en annen etnisitet, så vil det utvide ordvalget av gruppebaserte skjellsord.

I tillegg til de relasjonelle erfaringene så kan det spille inn kontekstuelle erfaringer. Det kan være en kontekst som kan være steder hvor det kan bli brukt gruppebaserte skjellsord oftere, og hvilke faktorer som kan spille inn. Konteksten kan være sosialt samvær for eksempel gaming. Da kan det være lavere terskel for å kunne bruke gruppebaserte skjellsord. Dette utvalget av ungdommer spesifiserer at de kan ofte bruke gruppebaserte skjellsord ved karakterisering av en handling. Dette spesifiseres ved et utdrag i analysen hvor de kan bruke gruppebaserte skjellsord når de for eksempel dør i gaming verdenen. Konteksten her vil derfor være spilling med venner.

Dette utvalget av ungdommers forståelse av og bruken av gruppebaserte skjellsord kan være en sammenhengende faktor med erfaringer. Dette utvalget av ungdommer kan ha hatt situasjoner hvor en kan bruke gruppebaserte skjellsord, men tenker på historikken bak ordene de sier. Men de kan tenke over konteksten over hvor de bruker det. Det spesifiseres at det å kalle en hvit person «gora» vil være som å kaste stein på eget hus. Dette kan bety at du ikke vil angripe dine egne. Men ordet «gora» kan brukes som et negativt ladd ord, og brukes på en nedsettende måte. Det vil derfor ikke være hensiktsfullt å kalle en person med samme hudfarge et negativt ladd ord.

Erfaringene til dette utvalget av ungdommer deles inn i to faktorer. Disse to faktorene er kontekstuelle og relasjonelle faktorer. De kontekstuelle erfaringene kan være faktorer som er steder hvor de kan bruke gruppebaserte skjellsord, og dette skjer ofte i sosialt samvær. De relasjonelle faktorene er avhengige om hvem de tilbringer tiden med, og hvor komfortable de er. Dette utvalget av ungdommer spesifiserer at de kan bruke «mye ekle og stygge ord» blant venner og folk de er komfortable med. Derfor kan erfaringen ved å bruke gruppebaserte skjellsord være at de bruker det generelt med folk de er komfortable med eller som ikke tar opp samtalen ved et senere tidspunkt.

6.2 Hvilke faktorer oppgir utvalget at begrenser eller muliggjør bruk av gruppebaserte skjellsord?

I mine funn så kommer det frem at faktorer som etnisitet, hudfarge og humor er relevante for utvalg av gruppebaserte skjellsord. Disse faktorene kan bidra til utvalget av gruppebaserte skjellsord. Dette kan være å enten begrense eller utvide gruppebaserte skjellsord.

Etnisitet og hudfarge er markører som identifiserer en person. Prieur (2002) skriver om markører som kan forme ens identitet, og dette kan være enten synlige eller usynlige identiteter. I dette studiet så kommer det frem at hvis en person har en hudfarge som er annerledes så kan en bruke skjellsord relatert til hudfarge, men hudfarge som en markør blir mindre brukt enn etnisitet. Det å vite om noens etnisitet kan utvide utvalget av gruppebaserte skjellsord som man kan bruke på en annen person. For eksempel så viser min studie at ordet «gora» blir hyppig brukt mot nordmenn. Det er et ord som blir brukt for å kategorisere hva man synes om en nordmann. Det kan være at det blir brukt i en negativt ladd situasjon eller som en reaksjon.

I tillegg til etnisitet og hudfarge som faktorer som kan påvirke oppfatningen og bruken av gruppebaserte skjellsord, så er humor en faktor som kan brukes. Dette utvalget av ungdommer kan bruke humor for å kunne påvirke oppfatningen av gruppebaserte skjellsord innad i dette utvalget. Resultatene viser at det blir ofte brukt gruppebaserte skjellsord i dette utvalget, men det kan ha ulik oppfatning. Noen ganger så kan det bli brukt gruppebaserte skjellsord, men selve konteksten og de relasjonelle faktorene, så kan det bli oppfattet som en litt mer tullede måte. Dette vil si at de kontekstuelle faktorene kan bestemme ladningen til de gruppebaserte skjellsordene, og dette kan gjelde de relasjonelle faktorene. Det vil derfor være to hovedfaktorer som kan bidra til oppfatning og bruk av gruppebaserte skjellsord.

Etnisitet og hudfarge ble nevnt som to faktorer, men det ble også brukt gruppebaserte skjellsord som omhandlet legning og rase. Ordene «jøde», «homo» og «gay» ble nevnt av dette utvalget av ungdommer og hvor de eventuelt brukte de. Når de brukte gruppebaserte skjellsord, så var det ofte med folk de er komfortable med og som ikke vil ta opp samtalen senere. Det at disse faktorene ligger til grunn kan være faktorer som både begrenser og muliggjør bruken av gruppebaserte skjellsord. Den måte som kan begrense er hvis gruppen har kjennskap til at en i

gruppen har en annen legning enn majoriteten. Legning kan derfor være en faktor som kan begrense bruken av gruppebaserte skjellsord, mens gruppebaserte skjellsord som handler om rase kan muliggjøre bruken av gruppebaserte skjellsord på den måte at de kan bruke «jøde» på en humoristisk måte og gruppen kan tolke det på samme måte.

Selve oppfatningen av gruppebaserte skjellsord kan både være positivt og negativt oppfattet. I dette utvalget av ungdommer så kan de bruke gruppebaserte skjellsord ved humor og enten hevnaksjon. Det som brukes ved hevnaksjon, er at det handler om å vise at man ikke skal kunne la seg selv være mottager av negativt ladde gruppebaserte skjellsord uten at det skal komme uten konsekvenser. Det som kan være konsekvenser ved hevnaksjon er at det kan ofte komme en kommentar som er enda mer krenkende enn primærkommentaren, og det kan inkludere flere relasjonelle faktorer som mottageren har med andre personer. For eksempel i dette utvalget, så kom det frem i datamaterialet at hvis en person blir kalt «jøde» så ville mottageren av dette ordet bruke relasjoner som avsenderen har for å kunne krenke mottageren.

Ved eventuell begrensning av bruken av gruppebaserte skjellsord, spesifiserer dette utvalget av ungdommer at det er først og fremst blant fremmede. Hvis en fremmed bruker et gruppebasert skjellsord uten å kjenne til grensesettingen og grenseoverskridelse, så kan det vekke en reaksjon. Derfor vil det være grensesetting og grenseoverskridelse som være faktorer som kan begrense bruken av gruppebaserte skjellsord. Dette kan være i samspill med det relasjonelle og de komfortable rammene som er satt av gruppa, og da kan det være vanskelig for en fremmed å vite hvor grensene går.

6.3 Hvilke faktorer kan sanksjonere eller bidra til grenseoverskridelse bruken av gruppebaserte skjellsord?

Bruken av gruppebaserte skjellsord kan enten godtas eller sanksjoneres. Dette kan være en måte fra å kunne sette grenser innad i en gruppe. Dette utvalget av ungdommer viser at det er på noen steder at grensesettingen er tydelig, men samtidig så er det en grense som kan krysses. I resultatene i denne studien så vises det at det er ulike faktorer som kan påvirke dette utvalgets bruk av gruppebaserte skjellsord som kan godtas eller sanksjoneres. Et funn i datamaterialene er at det kan være når mottager av krenkende og latterliggjøring av seg selv med et gruppebasert skjellsord, så kan det oppfattes ved at det kan bli krysset en grense.

Erfaringene dette utvalget av ungdommer deler i denne avhandlingen baserer seg på hvordan de bruker de ulike ordene og hvor grensesettingen kan være. Grensesettingen kan bli definert innad i gruppen hvor de er komfortable med hverandre. Det kan dog være et moment hvor grenseoverskridelse kan skje og det kan medføre at det blir en svekkelse i den sosiale aksepten ved bruk av gruppebaserte skjellsord. Som en av informantene spesifiserer så kan det bli «real». Dette kan være et tegn på at en grense har blitt overskredet og dette kan medføre i en reaksjon.

Når en grense blir krysset så kan det bli godtatt ved at det er humor som en faktor, og målet er at mottageren ikke skal ta seg nær av det. Dette vil bli en normalisering av å bruke negativt ladde gruppebaserte skjellsord som kan bli omgjort til noe positivt. For eksempel i mitt funn så vises det til at etnisitet kan være en faktor hvor dette utvalget av ungdommer kan bruke for å utvide utvalget av gruppebaserte skjellsord. Dette vil bety at hvis man har en annen etnisitet så kan det åpne for å utvide utvalget av gruppebaserte skjellsord, men samtidig så kan det også begrense. Det kan begrense på den måte at hvis en er tydelig ved å sette grenser og si klart ifra at det ikke er greit å latterliggjøre på bekostning av ens bakgrunn. Dette må tydeliggjøres for gruppen, og det kommer frem i intervjuet at hvis dette utvalget av ungdommer hadde visst om denne type informasjon, så hadde det ikke vært godtatt å latterliggjøre på bekostning av ens bakgrunn.

Ved en eventuell godtagelse av krenking eller latterliggjøring ved bruk av gruppebaserte skjellsord, så kan en faktor være humor. Humor kan bli brukt for å normalisere bruken av

gruppebaserte skjellsord og det vil være «godtatt» å krenke noen eller latterliggjøre noen på bekostning av at det er morsomt. Det aspektet hvor man kan eventuelt trekke inn humor, så kan man ofte bli møtt med en reaksjon hvis man sier ifra. Men det er viktig å notere i mine funn så spesifiseres det er høyere terskel til å tulle med sensitiv informasjon, for eksempel om en person har en annen legning enn de andre. Etnisitet og hudfarge som faktorer kan være enklere å tulle med, men dette er en relasjonell faktor.

Etnisitet og hudfarge som faktor kan være en relasjonell faktor hvor det kan være et kriterium om hvor godt man kjenner en annen person. Det vil åpne for å kunne bruke etnisitet og hudfarge så langt som mulig. I motsetning til Moldrheims (2021) sine funn hvor det kommer frem at det blir brukt ofte selvironi om humor, viser mine funn at det kan bli tullet med om man har en relasjon til avsenderen. Hvis humoren kan inneholde faktorer som etnisitet og hudfarge så kan det bli mottatt i publikumet på en annerledes måte. Dette kan være en måte for sosial verdsettelse og sosial aksept. Som Johannessen (2021) også viser til at det handler om man kan «dra den» så langt som mulig, og dette betyr at man ofte vil tøyne grensene så langt som mulig.

Ved sanksjonering av latterliggjøring og krenkelse av gruppebaserte skjellsord kan få en reaksjon fra mottager. De faktorene som kan spille inn er etnisitet og kontekstuelle faktorer. I intervjuet så spesifiseres det om hvilken kontekst som er satt. Det kan være at de sitter og spiller, eller er i et sosialt samvær med hverandre hvor det kan enten godtas, eller sanksjoneres. Det kan være avhengig av hva som skjer, og hvilke kontekster som tillater en å kunne latterliggjøre eller krenke i den situasjonen. Kontekstuelle faktorer kan være en stor faktor ved enten å godta eller sanksjonere. Ved en eventuell sanksjonering av gruppebaserte skjellsord vil det kunne være en måte at grensesettingen blir mindre tydelig, og det kan vekke reaksjoner fra mottageren. Hvis konteksten tillater det så kan det ofte være spontant eller så kan det være frustrasjon som har bygget seg opp over tid.

7 Avslutning og oppsummering

I denne oppgaven så omhandlet denne studien forståelse av og bruken av gruppebaserte skjellsord, og hvilke faktorer som kunne påvirke bruken av gruppebaserte skjellsord som kan godtas eller sanksjoneres. Ved hjelp av tre forskningsspørsmål så prøvde jeg å besvare min problemstilling så godt som mulig. I denne studien så kommer det frem at det er kontekstuelle og relasjonelle faktorer som kan ha en påvirkning på hvordan grensesettingen kan være, og hva som skal eventuelt godtas eller sanksjoneres.

Bruken av gruppebaserte skjellsord kan godtas eller sanksjoneres. Dette vil bety at for at det skal kunne godtas eller sanksjoneres så er det noen faktorer som kan spille inn. I mine funn så kommer det frem at det er kontekstuelle faktorer, altså setting, som kan være en stor påvirkning for å åpne for godtagelse av latterliggjøring. Bruken av gruppebaserte skjellsord kan sanksjoneres hvis de kontekstuelle faktorer som spiller inn. Hvis det er en fremmed setting, med fremmede folk, så vil konteksten si at det ikke er innafør å bruke gruppebaserte skjellsord i denne settingen. Det vil dog være høyere terskel å kunne tale på sin naturlige måte.

De erfaringene dette utvalget av ungdommer baserer seg på er bruken av tre ord, «homo», «gay», og «jøde» som kommer i tillegg til bruken av gruppebaserte skjellsord. Dette kan være ord som kan oppfattes som krenkende og nedsettende til noen. Disse ungdommene kan bruke det til noe annet. Det kan være en helt annen verdiladning i ordet, og hvordan det kan være en måte å styrke sin sosiale posisjon og få en sosial verdsettelse på. Derfor kan disse erfaringene spille inn på gruppens samspill og kameratskap.

Dette utvalget av ungdommer spesifiserer en annen kontekstuell faktor som kan spille inn ved latterliggjøring og krenking. Dette er ved hevnaksjon. Ved hevnaksjon så kan grensesettingen være tydelig, og sende et klart signal til avsenderen at dette ikke er greit. Det skjer ikke ofte at en utagerer på en måte hvor det ikke sanksjoneres, men når det skjer så kan det sanksjoneres ved å komme med en motkommentar som er negativt ladd. Det som er et funn i mine resultater er at det ikke er fysisk sanksjon som kan forekomme, men heller en verbal kommunikasjon.

Problemstillingen forsket på erfaringer og ulike faktorer som kan enten godtas eller sanksjonere bruken av gruppebaserte skjellsord. Det kommer tydelig frem at det er ofte at gruppebaserte

skjellsord kan godtas, men det vil være opp til de kontekstuelle og relasjonelle faktorene som kan spille inn. I dette utvalget av ungdommer så kan det bli brukt gruppebaserte skjellsord, men det kan være en grensesetting hvor det kan være lavere terskel for å bruke det. Ved lavere terskel så kan det resultere til at normaliseringen av bruk av gruppebaserte skjellsord kan bli mer godtatt i dagens samfunn. Det kan være at ved normalisering av bruk av gruppebaserte skjellsord, så kan det være en språklig endring i setningsoppbyggingen og talemåten. Meningen bak ordene kan bli annerledes ut ifra de kontekstuelle og relasjonelle faktorene.

Det kan ofte være enklere å godta bruken av gruppebaserte skjellsord grunnet det ofte kan hukkes av at det brukes i en gruppe. I dette utvalget av ungdommer så finner man i resultatene at man kan oftere godta bruken av gruppebaserte skjellsord, og det er ikke ofte det sanksjoneres. Det kan sanksjoneres hvis man bruker gruppebaserte skjellsord mot en man ikke har en god relasjon til eller kjennskap til. De relasjonelle og kontekstuelle faktorene vil derfor spille en viktig rolle for hvem man eventuelt kan bruke gruppebaserte skjellsord mot. Disse to faktorene kan gå hånd i hånd, men samtidig være to faktorer som kan bli benyttet i hver sin situasjon. Det vil derfor ikke være mulig å trekke en konklusjon for hvilken faktor som har mest betydning, men heller to faktorer som kan sidestilles og noen ganger bli blandet sammen.

Det er viktig å spesifisere at mine funn skal ikke generalisere for alle ungdommer i denne aldersgruppen, men heller belyse at det fenomenet jeg forsket på. Resultatet av denne studien vil være at det blir brukt gruppebaserte skjellsord, men samtidig så kan det ikke bli brukt. Det kan være en måte å kunne sette grenser, og kunne oppfatte og erfare ulike ord på ulike måter.

8 Studiets relevans og videre forskning

Studiets relevans for dens felt er at den bidrar til et perspektiv til eksisterende forskning. Det er forskere som har forsket på samme tema, og har kunne kommet til sine funn. Mine funn skal ikke kunne generalisere for hele Norge, men kan bidra til eksisterende forskning ved at det kan være noen faktorer som ikke er nevnt.

For å danne et bredere grunnlag for disse funnene, så kunne det vært interessant å kunne gjennomføre en kvantitativ undersøkelse med målgruppe elever på ungdomsskolen. Dette vil gjøre at datamaterialet blir større, og det vil bli tidkrevende å samle inn data kvalitativt for å kunne generalisere for hele Norge. Det vil derfor være hensiktsmessig å bruke kvantitativ metode for å kunne samle data.

9 Litteratur

Anker, T. (2020). *Analyse i praksis: En håndbok for masterstudenter.*

Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Barne- og likestillingsdepartementet. (2015). *Regjeringens strategi mot hatefulle ytringer 2016 – 2020.*

Hentet fra

https://www.regjeringen.no/contentassets/72293ca5195642249029bf6905ff08be/hatefulleytringer_uu.pdf

Bufdir. (2015). *Homo skjellsord i skolen.*

Hentet fra

https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/lhbtq/Skole_og_utdanning/Homo_som_skjellsord_i_skolen/

Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming.*

Oslo: Universitetsforlaget

Døving, C., A & Moe, V. (2014). «Det som er jødisk» - Identiteter, historiebevissthet og erfaringer med antisemittisme.

Hentet fra <https://www.hlsenteret.no/aktuelt/publikasjoner/Rapport--Det-som-er-jodisk.pdf>

Eriksen, T. H. (2007). *Etnichity and nationalism. Anthropological Perspectives, (3.utg.).*

London: Pluto Press

Eriksen, I. M. (2017). *De andres skole – Gruppetdannelse og utenforskap i den flerkulturelle skolen.*

Oslo: Gyldendal Akademisk

Giddens, A. (1991). *Modernity and self – identity.*

Cambridge: Polity Press

Gleiss, M. S., & Sæther, E. (2021). *Forskningsmetode for lærerstudenter – Å utvikle ny kunnskap i forskning og praksis.*

Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Hasund, I., K. (2019). *Jævla Homo*. Hentet fra https://dembra.no/no/wp-content/uploads/sites/2/2020/11/Dembra_artikkelsamling_artikkel-2.pdf

Jakobsen, J. (2019). Axel Honneth: Anerkjennelse, danning og utdanning. I Straume, I., S. (Red.), *Danningens filosofihistorie* (s. 357 – 367).

Oslo: Gyldendal Akademisk.

Johannessen, E. M. V. (2021). *Blurred lines: The ambiguity of disparaging humour and slurs in Norwegian high school boys friendship groups*. Hentet fra <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/11033088211006924>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utg).

Oslo:Gyldendal akademisk.

Kowalski, R., M. (2000). «I was only kidding!»: Victims and perpetrators' perceptions of teasing. *Personality and social psychology Bulletin*, 26 (2), s. 231 – 241.

Lysvold, S. S. & Martinsen, L. (2020). *Bitch, jævla homo og kvisetryne – nå tar unge selv et oppgjør med «helt vanlig språkbruk».*

Hentet fra https://www.nrk.no/nordland/sprakbruk-pa-ungdomsskole_-bitch_-jaevla-homo-og-kvisetryne-helt-vanlig-ifolge-unge-som-vil-rydde-opp-1.15226362

Moi, H. (2011). <https://www.aftenbladet.no/utenriks/i/G5v09/lol-er-paa-plass-i-ordboka>.

Hentet fra [aftenbladet.no](https://www.aftenbladet.no)

Moldrheim, S. (2021). *Fordommers makt i sosialt samspill på skoler.*

Hentet fra <https://www.uib.no/nye-doktorgrader/148547/fordommers-makt-i-sosialt-samspill-p%C3%A5-skoler>

Myrebøe, T. (2021). Nedsettende – og innafor? Læreres erfaringer med elevers bruk av stereotypi og fordomsuttrykk i klasserommet. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk & kritikk* (7), 210 – 223. Hentet fra <https://pedagogikkogkritikk.no/index.php/ntpk/article/view/2141/5520>

Opplæringsloven. (1998). Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). LOV-1998-07-17-61.

Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Slaatten, H., Hetland, J., & Andersen, N. (2015). *Gay – related name – calling among Norwegian adolescents – harmful and harmless.*

Hentet fra https://www.researchgate.net/publication/283791978_Gay-related_name-calling_among_Norwegian_adolescents_-_harmful_and_harmless

Tjora, A. (2020). Kvalitative forskningsmetoder i praksis.

Oslo: Gyldendal Norsk Forlag

Utdanningsdirektoratet. (2020). *Overordnet del – Folkehelse og livsmestring.*

Hentet fra <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/tverrfaglige-temaer/folkehelse-og-livsmestring/?kode=rel01-02&lang=nob>

Utdanningsdirektoratet. (2020). *KRLE (RLE01-03) – Kompetansemål og vurdering.*

Hentet fra <https://www.udir.no/lk20/rle01-03/kompetansemaal-og-vurdering/kv178>

Utdanningsdirektoratet. (2020). *Religion og etikk (REL01-02) – Kompetansemål og vurdering.*

Hentet fra <https://www.udir.no/lk20/rel01-02/kompetansemaal-og-vurdering/kv172>

Utdanningsdirektoratet. (2020). *Overordnet del – tverrfaglige temaer.*

Hentet fra <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/tverrfaglige-temaer/>

10 Vedlegg

10.1 Informasjonsskriv til foreldre

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Forholdet mellom etnisitet og gruppebaserte skjellsord i sosial grupper»?

Dette er et spørsmål til deg om tillatelse til å intervjuer ditt barn i forskningsprosjektet hvor formålet er å forske på hvordan ungdommer bruker gruppebaserte skjellsord i sosiale omgivelser, og hvem ungdommer bruker gruppebaserte skjellsord til. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse av ditt barn vil innebære.

Formål

Hensikten med forskningsprosjektet er å se forholdet mellom etnisitet og gruppebaserte skjellsord. Dette innebærer blant annet at jeg undersøker hvordan ungdommer bruker gruppebaserte skjellsord, og om sosial aksept for bruk av gruppebaserte skjellsord kan være forbeholdt og avhengig av enkelte individer/gruppers etniske bakgrunn. Med utgangspunkt i funn knyttet til disse fokusområdene vil analysen blant annet fokusere på hvorvidt bruk av gruppebaserte skjellsord knyttet til etnisitet kan bidra til ungdommers identitetskonstruksjon og til å skape, utfordre og opprettholde utenforskap og innenforskap. Slik legger jeg til grunn et sosialt perspektiv på bruk av gruppebaserte skjellsord, identitetskonstruksjon og gruppedannelse. Undersøkelsen vil også ta for seg dynamikken mellom de deltagende ungdommene, og hvordan de reflekterer over kontekstene ordene brukes i og begrunner bruk av gruppebaserte skjellsord knyttet til etnisitet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

De ansvarlige ved dette forskningsprosjektet er MF vitenskapelige høyskole for religion, samfunn og teologi med et samarbeid med DEMBRA – prosjektet.

Hvorfor får ditt barn spørsmål om å delta?

Ditt barn får spørsmål om å delta grunnet barnet ditt befinner seg i aldersgruppen 14-16 , og bor i Norge.

Hva innebærer det for ditt barn å delta

Hvis ditt barn velger å delta i prosjektet innebærer det å delta i et gruppeintervju. Dette gruppeintervjuet vil ha en tidsramme på ca. 45 minutter. Gruppeintervjuet vil inneholde spørsmål om bruken av gruppebaserte skjellsord i sosial kontekst. Barnet ditt sitt svar fra gruppeintervjuet vil bli tatt opp i et lydopptak og lagret og kryptert i en ekstern lagringsenhet som oppbevares i et låst skap på MF

Jeg vil også be om noen opplysninger om barnet ditt i intervjuet. Det vil være opplysninger om ditt barns etnisitet og aldersgruppe.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis barnet ditt velger å delta, kan foreldre og barnet når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Ditt barns personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velge å trekke deg.

Ved å delta i dette gruppeintervjuet, så vil det ikke påvirke ditt og barnet ditt sitt forhold til skolen, lærere eller medelever.

Barnets personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. De som vil ha tilgang til barnet ditt sitt personvern er forskeren, og hans veileder ved dette forskningsprosjektet. Lydfilen vil lagres på en ekstern lagringsenhet og kryptert med et passord. I tillegg til dette så vil navn og kontaktopplysningene dine bli erstattet med en kode som lagres

på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Dette er tiltak for å beskytte deg og ivareta barnet ditt sitt personvern.

Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen. Det eneste som vil bli publisert i publikasjonen er etnisitet.

Hva skjer med opplysningene barnets når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er i Mai 2022. Ved prosjektslutt så vil personopplysninger slettes, og opptak vil bli slettet ved prosjektslutt.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om barnet?

Vi behandler opplysninger om barnet ditt basert på ditt og barnets samtykke.

På oppdrag fra MF vitenskapelige høyskole for samfunn, religion og teologi har NSD – Norsk senter for forskningsdata vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge barnet kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til;

- Innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om barnet ditt, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- Å få rettet opplysninger om barnet ditt som er feil eller misvisende
- Å få slettet personopplysninger om barnet ditt
- Å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av ditt barns personopplysninger

Har du spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- MF vitenskapelige høyskole for samfunn, religion og teologi ved
- Vårt personvernombud er Berit Widerøe Hillestad (personvern@mf.no)

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon 53 21 15 00

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Forholdet mellom etnisitet og gruppebaserte skjellsord i sosial kontekst*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- At barnet ditt deltar i intervju
- At det blir tatt lydopptak av intervjuet
- At ditt barns etnisitet blir nevnt i prosjektet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

10.2 Informasjonsskriv til informantene

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Forholdet mellom etnisitet og gruppebaserte skjellsord i sosial grupper»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å forske på hvordan ungdommer bruker gruppebaserte skjellsord i sosiale omgivelser, og hvem ungdommer bruker gruppebaserte skjellsord til. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Hensikten med forskningsprosjektet er å se forholdet mellom etnisitet og gruppebaserte skjellsord. Dette innebærer blant annet at jeg undersøker hvordan ungdommer bruker gruppebaserte skjellsord, og om sosial aksept for bruk av gruppebaserte skjellsord kan være forbeholdt og avhengig av enkelte individer/gruppers etniske bakgrunn. Med utgangspunkt i funn knyttet til disse fokusområdene vil analysen blant annet fokusere på hvorvidt bruk av gruppebaserte skjellsord knyttet til etnisitet kan bidra til ungdommers identitetskonstruksjon og

til å skape, utfordre og opprettholde utenforskap og innenforskap. Slik legger jeg til grunn et sosialt perspektiv på bruk av gruppebaserte skjellsord, identitetskonstruksjon og gruppedannelse. Undersøkelsen vil også ta for seg dynamikken mellom de deltagende ungdommene, og hvordan de reflekterer over kontekstene ordene brukes i og begrunner bruk av gruppebaserte skjellsord knyttet til etnisitet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

De ansvarlige ved dette forskningsprosjektet er MF vitenskapelige høyskole for religion, samfunn og teologi med et samarbeid med DEMBRA – prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta grunnet du befinner deg i aldersgruppen 14 – 16, og bor i Norge.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det å delta i et gruppeintervju. Dette vil ta deg ca. 45 minutter. Gruppeintervjuet vil inneholde spørsmål om bruken av gruppebaserte skjellsord i sosial kontekst. Dine svar fra gruppeintervjuet vil bli tatt opp i et lydopptak og lagret og kryptert i en ekstern lagringsenhet som oppbevares i et låst skap på MF

Jeg vil også be om noen opplysninger om deg i intervjuet. Det vil være opplysninger om din etnisitet og aldersgruppe.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velge å trekke deg.

Ved å delta i dette gruppeintervjuet, så vil det ikke påvirke ditt forhold til skolen, lærere eller medelever.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. De som vil ha tilgang til ditt personvern er forskeren, og hans veileder ved dette forskningsprosjektet. Lydfilen vil lagres på en ekstern lagringsenhet og kryptert med et passord. I tillegg til dette så vil navn og kontaktopplysningene dine bli erstattet med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Dette er tiltak for å beskytte deg og ivareta ditt personvern.

Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen. Det eneste som vil bli publisert i publikasjonen er etnisitet.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er i Mai 2022. Ved prosjektslutt så vil personopplysninger slettes, og opptak vil bli slettet ved prosjektslutt.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra MF vitenskapelige høyskole for samfunn, religion og teologi har NSD – Norsk senter for forskningsdata vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til;

- Innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- Å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- Å få slettet personopplysninger om deg
- Å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Har du spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Vårt personvernombud er Berit Widerøe Hillestad (personvern@mf.no)

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon 53 21 15 00

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Forholdet mellom etnisitet og gruppebaserte skjellsord i sosial kontekst*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- At det blir tatt lydopptak av intervjuet
- At din etnisitet blir nevnt i prosjektet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

10.3 Intervjuguide

I denne intervjuguiden så vil jeg beskrive hvordan jeg skal gjennomføre gruppeintervjuene, og hvordan fremgangsmetoden min vil være. Disse gruppeintervjuene vil være semistrukturerte. Jeg kommer til å dele denne intervjuguiden inn i 4 deler.

De opplysninger jeg ønsker å samle inn er hvordan etnisitet påvirker bruken av gruppebaserte skjellsord, hvilke typer gruppebaserte skjellsord bruker dagens ungdommer, og til slutt så ønsker jeg å samle inn erfaringer om hvordan ungdommer føler seg når de enten bruker gruppebaserte skjellsord mot en person eller er den personen som mottar gruppebaserte skjellsord.

Del 1

På starten av intervjuet så vil jeg introdusere meg til deltakerne og si litt om min bakgrunn og prosjektets innhold. Jeg vil deretter si litt om hvorfor jeg velger å skrive om dette tema, og hvorfor det interesserer meg. Etter dette så vil jeg skape en beroligende ramme for intervjuet ved å spørre intervjudeltagerende om dagligrelaterte ting, for eksempel hvordan de har det i dag.

Spørsmål blir stilt i del 1 er:

Hvilke erfaringer har dere med at gruppebaserte skjellsord knyttet til etnisitet blir brukt?

Hvilke erfaringer har dere med at sånne skjellsord blir brukt på skolen?

Del 2

Her vil jeg starte med enkle spørsmål som handler om prosjektets problemstilling og tema og hvordan deltagerende står overfor dette. Nedenfor står spørsmålene jeg ønsker å stille i denne delen;

Har dere brukt gruppebaserte skjellsord?

I hvilke sammenhenger bruker dere gruppebaserte skjellsord?

Hvor ofte bruker dere gruppebaserte skjellsord?

Del 3

I denne delen vil jeg velge å gå i dybden på spørsmålene og spørre mer om det følelseaspektet ved gruppebaserte skjellsord. Hvordan deltagerende føler seg ved bruken av gruppebaserte skjellsord. Spørsmålene er under;

Hvilke faktorer begrenser utvalget av skjellsord du kan si?

På hvilke måter føler dere at etnisitet begrenser utvalget av skjellsord du kan si?

Hvordan vil dere beskrive deres følelse når du sier et gruppebasert skjellsord til en person du kjenner?

Hvordan vil dere beskrive deres følelser når dere opplever noen andre enn dere selv bruke et gruppebasert skjellsord?

Del 4

I denne delen vil jeg oppsummere og takke deltagerende for deltagelsen og spørre dem om de har noen andre spørsmål, eller om de vil utdype noe mer rundt noen av spørsmålene.

10.4 Godkjenning fra NSD

15.02.2022 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 15.02.2022 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og Personverntjenester. Behandlingen kan starte.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger og særlige kategorier av personopplysninger om rasemessig eller etnisk opprinnelse og religion frem til 31.05.2022.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. For barn vil prosjektet vil innhente samtykke fra foresatte. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte/foresatte kan trekke tilbake.

For alminnelige personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes/foresattes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a.

For særlige kategorier av personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes/foresattes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2).

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen:

- om lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet.